გლობალიზმის საერთო გამოწვევები და შრომის სამყაროს ევოლუცია უთანასწორო ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაციის ტენდენციების ფონზე

მალხაზ სამაშვილი

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის

სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების

ფაკულტეტის დოქტორანტი

malkhazsamashvili@gmail.com

ORCID iD: https://orcid.org/0009-0000-7797-9358

DOI: 10.52340/splogos.2026.01.25

აბსტრაქტი

სტატიაში განხილულია გლობალიზაცია, როგორც საკაცობრიო მასშტაბის რთული, მრავალწახნაგოვანი და წინააღმდეგობრივი პროცესი. ავტორი აანალიზებს გლობალიზაციის ისტორიულ ფესვებს (კოლონიალიზმიდან თანამედროვე ფორმებამდე), მის კონცეპტუალურ დებატებს გლობალისტებსა და სკეპტიკოს/ანტიგლობალისტებს შორის, ეკონომიკურ უთანასწორობას, ტრანსნაციონალური კორპორაციების (კორპორატოკრატიის) მზარდ გავლენას და შრომის სამყაროს ევოლუციას. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა გლობალური ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაციის უარყოფით შედეგებს – შრომის ექსპლუატაციას, უთანასწორობის გაღრმავებასა და სოციალურ დისბალანსს. სტატიის დასკვნით ნაწილში ხაზგასმულია გლობალური სოციალური დიალოგისა და საერთაშორისო პროფკავშირული მოძრაობის როლი, როგორც გლობალიზაციის უარყოფითი მხარეების შემამსუბუქებელი და უფრო სამართლიანი მოდელის ჩამოყალიბების მექანიზმი.

საკვანძო სიტყვები: გლობალიზმი, შრომის სამყარო, უთანასწორო ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაცია, ტრანსნაციონალური კორპორაციები, ეკონომიკური უთანასწორობა.

General Challenges of Globalization and the Evolution of the World of Work in the Context of Trends of Uneven Economic Internationalization

Malkhaz Samashvili

PhD Student, Faculty of Law and International Relations,

Georgian Technical University

malkhazsamashvili@gmail.com

ORCID iD: https://orcid.org/0009-0000-7797-9358

Abstract

The article discusses globalization as a complex, multifaceted, and contradictory process on a human scale. The author analyzes the historical roots of globalization (from colonialism to modern forms), its conceptual debates between globalists and skeptics/anti-globalists, economic inequality, the growing influence of transnational corporations (corporatocracy), and the evolution of the world of work. Particular attention is paid to the negative consequences of global economic internationalization - labor exploitation, deepening inequality, and social imbalance. The conclusion emphasizes the role of global social dialogue and the international trade union movement as a mechanism for mitigating the negative aspects of globalization and establishing a more just model.

Keywords: Globalism, world of work, unequal economic internationalization, transnational corporations, economic inequality

სტატიის მიზანი

სტატიის მთავარი მიზანია გლობალიზაციის, როგორც ორმხრივი (პოზიტიურ-ნეგატიური) ფენომენის კომპლექსური ანალიზი უთანასწორო ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაციის კონტექსტში და შრომის სამყაროს (“labor world“) ევოლუციის გამოკვეთა.

კონკრეტული ამოცანებია

გლობალიზაციის თეორიული საფუძვლებისა და ისტორიული განვითარების წარმოჩენა;

გლობალისტურ და ანტიგლობალისტური დებატების შედარებითი ანალიზი;

ტრანსნაციონალური კორპორაციების დომინირებისა და მისგან გამომდინარე სოციალურ-ეკონომიკური უთანასწორობის დემონსტრაცია;

გლობალური პროფკავშირული მოძრაობისა და სოციალური დიალოგის როლის გამოკვეთა, როგორც საპასუხო მექანიზმისა და ალტერნატიული გზისა.

მეცნიერული სიახლე

ინტერდისციპლინური მიდგომა – ავტორი აერთიანებს საერთაშორისო ურთიერთობების, პოლიტიკური ეკონომიის, სოციოლოგიისა და შრომის ურთიერთობების თეორიებს.

აქცენტი შრომის სამყაროზე – გლობალიზაცია განიხილება, პირველ რიგში, შრომითი ურთიერთობების, პროფკავშირებისა და სოციალური დიალოგის გლობალიზაციის კუთხით, რაც ქართულ სამეცნიერო ლიტერატურაში ნაკლებადაა წარმოდგენილი.

კორპორატოკრატიის კრიტიკული ანალიზი – მულტინაციონალური კორპორაციების პოლიტიკურ-ეკონომიკური ძალაუფლების დეტალური განხილვა (“Apple“, “Foxconn“, “H&M“ და სხვ.) და მათი გავლენა სახელმწიფო სუვერენიტეტზე.

პრაქტიკული ორიენტაცია – გლობალური პროფკავშირული მოძრაობის როლისა და სოციალური დიალოგის „გლობალური“ ფორმატის პერსპექტივების წარმოჩენა, როგორც გლობალიზაციის უფრო ჰუმანური და სამართლიანი მოდელის შექმნის საშუალება.

თანამედროვე მაგალითების (“COVID-19“-ის, “G7“-ის გადასახადების შეთანხმება, ტექნოლოგიური გიგანტების ცენზურა) ინტეგრაცია კლასიკურ თეორიებთან (ფუკუიამა, ჰანტინგტონი, ბაუმანი, მანი, პოლანი).

გლობალიზაცია საკაცობრიო მსოფლიო ხასიათის მოვლენაა... თითქოს უხილავია... ჰიპოთეტური... უმართავი, მაგრამ ამასთან რეალურ სისტემათა და მართული მექანიზმების ერთობლიობაა და მისი საცეცეები ყველგან და ყველაფერშია, რაც კი სფერო და დარგია მატერიალურ თუ არამატერიალურ ჭრილში მთელი დედამიწის ზურგზე. აქამდე, გლობალიზაციის არაერთი კლასიკური განმარტება შექმნილა, რითაც ყველა მის საერთაშორისო მასშტაბური ნაირფერადობის პალიტრაზე მიგვითითებს. მისი საწყისისა და განვითარების დინამიკის დათქმა შეუძლებელია, რამეთუ მისი ამჟამინდელი ყოვლისმომცველობა და საუკუნეების მანძილზე გაწოლილი დინება იმდენად მრავალფეროვანი და მრავალწახნაგოვანი განვითარების დიაპაზონის გამომხატველია, რომ ასე წვრილ მასშტაბში საწყისისა და სასრულის მცირედი არსით ვერ განვიხილავთ მას. ცნობილი ქართველი მეცნიერი რევაზ მიშველაძე თავის ნაშრომში „საერთაშორისო ურთიერთობები და საქართველო“ გლობალიზაციის შესახებ აყალიბებს შემდეგი აზრის თეორიულ ჰიპოთეზას, საკუთრივ – მეცნიერული აზრი გლობალიზაციის შესახებ ორად იყოფა: ერთნი ამბობენ, რომ გლობალიზაცია გარდაუვალია, სხვანაირად მუდმივგამრავლებადი მსოფლიო ვერ მოწესრიგდება და ადამიანებს შიმშილი წალეკავს, გლობალიზაციის გარეშე საყოველთაო ვერ გახდება ტექნიკის მიღწევები; მეორენი კი ფიქრობენ, რომ გლობალიზაცია, ეს არის პატარა ერთა და სახელმწიფოთა წინააღმდეგ მოწყობილი შეთქმულება ეგრეთწოდებულ ჭრელა-ჭრულა კულტურებისგან თავგაბეზრებული ზესახელმწიფოებისა, რათა მსოფლიო ერთ ლარ-თარგზე გაასწორონ, რაც გლობალურ იმპერიათა მართვას გააადვილებს. მცირერიცხოვან ერთა ეგრეთ წოდებულ დიდ ერთა წიაღში ათქვეფის, ეროვნული ატრიბუტების და თვით რელიგიათა თავსმოხვევის მსახვრალი პოლიტიკა ჯერ კიდევ მაშინ დაიწყო, როცა პირველი დამპყრობლები გამოჩნდნენ დედამიწაზე და კოლონიური პოლიტიკის მრისხანე ეპოქა დაიწყო. ნაციონალური საზღვრების მოშლისა და ენობრივი ბარიერის მოხსნის მეთოდს მიმართავდა უკლებლივ ყველა იმპერია მის მიერ დაპყრობილ ტერიტორიებზე. სწორედ აქედან დაიწყო ეგრეთწოდებული გლობალიზაცია, მაგრამ იმისათვის, ვინც დამპყრობლის მტკიცე ნებით ახორციელებდა საბედისწერო გლობალიზაციას, ეს ტერმინი უცნობი იყო.

ეროვნული თვითმყოფადობის მოსპობის ძირითადი სამიზნე სამი რამ გახლდათ: ტერიტორია, რელიგია და ენა, ანუ იგივე „ენა, მამული, სარწმუნოება“. მსოფლიოსათვის ცნობილი დამპყრობლები, სხვადასხვა დროს, რომ იდგნენ იმპერიათა სათავეში, თავიანთ ძლევამოსილ ლაშქრობას სხვადასხვა მიზნით ნიღბავდნენ. ერთნი ამბობდნენ, რომ ცივილიზაცია უნდა შეეტანათ ნახევრად ველურ ტომებში და ისინი კულტურის გზაზე შეეყენებინათ; მეორენი სხვა სახელმწიფოთა ეგრეთწოდებული ტირანიისგან გასათავისუფლებლად მიისწრაფოდნენ; მესამენი კი, და ეს უფრო იშვიათად ხდებოდა, პირდაპირ რელიგიურ ომებში ებმებოდნენ. საერთო მიზანი კი ყველა შემთხვევაში ერთი იყო – მსოფლიო ბატონობა. საქმე ტერიტორიის წართმევით იწყებოდა და მერე ამუშავდებოდა დაპყრობილი ქვეყნის კულტურულ-რელიგიური დაუთოების სასტიკი მანქანა. ამ დაუთოებას დამპყრობელი ახერხებდა იმ ფორმითა და მეთოდით, ცივილიზაციის რა დონეზეც თავად იდგა: ზოგჯერ შენიღბულად (ვორონცოვი), ზოგჯერ კი ე. წ. ნაჯახური პოლიტიკით. ასე რომ გლობალიზაცია მსოფლიო მოვლენაა და იგი, უპირველეს ყოვლისა, დაკავშირებულია სახელმწიფოთა ერთ სააზროვნო სისტემაზე, ერთა ატრიბუტიკის სტანდარტიზაციასა და საერთო ტექნიზაციაზე მსოფლიოს მორგების ტენდენციასთან.[283]

საერთაშორისო ურთიერთობებისა და გლობალიზაციის ურთიერთმიმართება საინტერესოდაა წარმოჩენილი ჰარვარდელი პროფესორის ერნსტ ჰოფმანის მიერ წამოყენებულ თეზისებში, რომლის აზრითაც 90-იანი წლებისთვის სახელმწიფოებს / სახელმწიფოთა სისტემის ფრაგმენტაციასა და მზარდ გლობალიზაციას – ეკონომიკურ / კულტურულ / პოლიტიკურ ინტეგრაციას შორის უკვე დომინანტური იყო ერთგვარი წინააღმდეგობა, რის გამოც ამ ათწლეულში მრავლად შეიქმნა თეორიები, რომლებიც ღაღადებდა გლობალიზმის საერთაშორისო ურთიერთობებისადმი გავლენაზე, სწორედ ეს პერიოდი

[283] საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის კულტუროლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი, წიგნი – საერთაშორისო ურთიერთობები და საქართველო, თავი „გლობალიზაცია და ეროვნული ფენომენი“, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი 2018 წ.

წარმოშობს რამდენიმე ისეთ თეორიას, რომლებიც საუბრობენ მსოფლიო პოლიტიკისა და საერთაშორისო ურთიერთობებისადმი გლობალიზაციის არსებით შედეგებზე, სახელდობრ გავიხსენოთ ფრენსის ფუკუიამა და მისი თეზა ისტორიის დასასრულის შესახებ, რითაც იგი ერთგვარად წინასწარმეტყველებს იდეოლოგიურ კონფლიქტთა აღმოფხვრას და პოლიტიკური / ეკონომიკური ლიბერალიზმის გავრცელებას მთელს მსოფლიოში, რაც მისი თვალთახედვით საწინდარი გახდებოდა მსოფლიოში არსებული კონფლიქტების დასასრულისა [2, 155-188], ამ აზრთან ერთგვარ შეპირისპირებაში მოდის სემუელ ჰანთინგტონი თავისი ნაშრომით „ცივილიზაციათა შეჯახება“, რომელშიც ხაზია გასმული მომავლის პერსპექტივაში ცივილიზაციებს შორის დაპირისპირების გარდაუვალობის ფაქტოლოგიაზე ცივილიზაციებს შორის გამყოფი ხაზების ასრებობის გამო კონფლიქტების კერების წარმოშობის სახით, სადაც იგი ვარაუდობს, რომ კულტურა / ენა / ცივილიზაციური კუთვნილება არის ის შემაერთებელი ფაქტორთა ერთობლიობა, რამაც უნდა გააერთიანოს სახელმწიფოები ამ ცივილიზაციური ნიშნით, რაც შემდგომში მათ მოიყვანს შეპირისპირებაში სხვა ცივილიზაციებთან, რასაც ბუნებრივად მოჰყვება ახალი ტიპის კონფლიქტები მსოფლიოში, თუმცა, მან დაზუსტებული საიდენტიფიკაციო ნიშანი ვერ მოუძებნა ცივილიზაციურ დიფინიციურ არსობრივ შინაგან განსაზღვრებას, რა დროსაც განსაკუთრებულად გამოკვეთა რელიგიური ფაქტორი, მაშინ როდესაც არ გაითვალისწინა ის ფაქტი, რომ არადასავლური სამყაროს ელიტური ძალები იგნორს უკეთებენ რელიგიებს და ვესტერნიზებულად საერთო მეთოდებით მართავენ სახელმწიფოებს, ასევე რუსეთ-უკრაინის ომით გამოწვეული ორთოდოქსულ-მართლმადიდებლური სლავური ცივილიზაციის შიგნით წარმოშობილი კონფლიქტის ფონზეც და სხვა ანალოგიების გათვალისწინებით მან უპასუხოდ დატოვა თვითონ ცივილიზაციების შიგნით მიმდინარე არსებულ დაპირისპირებებთან დაკავშირებული კითხვები [2, 9-40]. ჰოფმანის მიერ ამასთანავე აღნიშნულია სხვა მოდელებიც, აი, როგორიცაა რეალისტების რწმენა, რომ არაფერი არ გარდაქმნილა მსოფლიოში თუკიდიდეს პერიოდიდან, რამეთუ ისევ სახელმწიფოს ხელშია კონტროლის სადავეები მიმდინარე პროცესებისა, მაგრამ ამ აზრის სუსტი არგუმენტაცია მდგომარეობს თვალნათლივ იმაში, რომ მის რეალობაში

შეუძლებელია ინტეგრირებულ იქნას გლობალიზაციის მიერ მოტანილი ცვლილებები. შესაბამისად ამისა, მისი მიხედვით იგნორირებულია ასევე რაიმონ არონის „სამყაროს ცნობიერების ნაწილის“ საზრისი, რის თანახმადაც ეს დღესდღეობით სამყაროს მეტი ნიწილისთვის ღირებულებაა, ხოლო უფრო პოზიტივისტური მიდგომის მქონე მეცნიერების აზრით კი, დღეს მსოფლიო მიჩნეულია გლობალიზაციის ტრიუმფის ასპარეზად, რომელთა შორისაა ნიუ იორკ ტაიმსის ჟურნალისტი ტომას ფრიდმანი. იგი გლობალიზაციას ანიჭებს დღევანდელ ეპოქალურ გადამრჩენელ მნიშვნელობას, რამეთუ მის წიაღში წარმოიშობა სწორედაც დემოკრატია და მშვიდობა, რის საპირისპიროდაც ომი მხოლოდ და მხოლოდ ხელისშემშლელი პირობაა გლობალიზაციისა და პროგრესისა, ინოვაციური ტექნოლოგიები კი, ხელისშემწყობია ინდივიდუალური ავტონომიურობისა თუ ინიციატივებისა. ეს მამოძრავებელი ღერძია დემოკრატიისა. ამ მხრივ უნდა ითქვას ისიც, რომ ჰოფმანისეული აზრი გლობალიზაციაზე იმგვარი ვარდისფერი არაა, როგორსაც ფრიდმანი ხატავს ამ მოვლენას. მისი გაგებით გლობალიზმი სამი ფორმისაა, რომელთაგან თითოეული თავისი პრობლემატიკით ხასიათდება, უპირველესად, ესაა ეკონომიკური გლობალიზაცია, რაშიც გამოხატულია ტექნოლოგიური / საინფორმაციო / სავაჭრო და სხვა ხასიათის ბოლო დროის აქტივობები. ამან ეფექტურობასა და სამართლიანობას შორის წარმოშვა ერთგვარი დილემა კაპიტალიზმის ამგვარი ზრდის ფონზე, რაზეც ამ ეკონომიკური ხასიათის გლობალიზაციამ სიკეთის გარდა ქვეყნებს შორის მოიტანა მზარდი უთანასწორობა, კულტურული გლობალიზაცია კი, მისი აზრით, ეკონომიკური გლობალიზაციის / ტექნოლოგიური პროგრესის შედეგადაა წარმოქმნილი, რომლის დილემაა უნიფორმიზაცია და მრავალგვარობა, რაც იწვევს შედეგად მსოფლიოს დანაწევრებას (“disenchantment of the world – webber“) და ერთგვაროვნების საწინააღმდეგო რეაქციებს. ამისი დასტურია სწორედაც ადგილობრივი კულტურების რენესანსის ხანა და ადგილობრივი ენების აღორძინება, რა დროსაც არის ხოლმე ასევე პერიოდულად დასავლეთის კულტურის წინააღმდეგ გალაშქრებებაც. თუმცა, ისიც უნდა ითქვას ამის ფონზე, რომ, გლობალიზმის მომხრეთა თვალსაზრისით, ადამიანებს აქვთ სხვა კულტურებისადმი იოლი წვდომა. ამით ბევრად კარგად ეცნობიან სხვა ერთა

ტრადიციებს, რითაც ეფექტური გზა იქმნება საყოველთაო ტოლერანტული კულტურის განვითარებისათვის. რაც შეეხება პოლიტიკურ გლობალიზაციას, რომელიც ამ ორის პროდუქტია, აქ გამოსარჩევია აშშ-ის პოლიტინსტიტუტების და ზოგადად მისი პოლიტიკის საგრძნობი დომინირება. ამ გზაზე ასევე შესამჩნევია არასახელმწიფო ინსტიტუციების სიმრავლე და აქტიურობა მსოფლიო ასპარეზზე, შესაბამისად, მისი აზრით, გლობალიზაციასთან დაკავშირებულ რამდენიმე გამოკვეთილ გარემოებას აქვს ნიშანდობლივი მნიშვნელობა, კერძოდ – გლობალიზაცია მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ გახდა პოპულარული, რომელიც იხსენიება აშშ-ის ნაწარმად, ვინაიდან მასში პატარა და ღარიბი ქვეყნების მონაწილეობა მინიმუმდეა დაყვანილი, შესაბამისად ის არ არის ყოვლისმომცველი და ბაზრებიც არაინტეგრირებულია, საერთაშორისო სამოქალაქო საზოგადოების სტრუქტურა ჯერ არასრულყოფილია და ეს იდეა ემბრიონულ მდგომარეობაშია. შედეგად არასამთავრობო სექტორი ხშირ შემთხვევებში ერთგვარად მთავრობების სუროგატ შვილებს წარმოადგენს, ასევე საერთაშორისო ინსტიტუციები გარკვეულ შემთხვევებში იჩენს მიკერძოებულობას, რითაც ხელი ეშლება დემოკრატიზაციასა და ემანსიპაციას. ეს კი, დემოკრატიზაციისაკენ მიმართული რეჟიმებისათვის არ ქმნის თანსართ აუცილებლობას ინდივიდუალური ემანსიპაციის მიმართულებით. ამასთან საეჭვო იდეად მოჩანს ბარიერების მოხსნის შედეგად ადამიანთა საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება. მისი აზრით, მხოლოდ სხვადასხვა ტექნიკის ჯამს შეიძლება ეწოდოს გლობალიზაცია (კომუნიკაციები / ინტერნეტი / აუდიო და ვიდეოკასეტები), რომელთა მფლობელობაც სახელმწიფოთა და კერძო სექტორის ხელთ არის, რამეთუ მათი მამოძრავებელი ინტერესები და იდეოლოგია ძირითადად არ არის ჰუმანიტარული ხასიათისა და გამოძახილია საკუთარი მოსაზრებებისა თუ ინტერესებისა, ამიტომაც ქმედებები, რასაც ისინი ახორციელებენ, განსხვავებულია გლობალიზმის იმ ხედვისგან, რაც მას წარმოაჩენს, როგორც განმანათლებლურ / ერთდროულად მეცნიერულ / რაციონალურ / უნივერსალურ ფენომენს [3, 71-73].

ქვემორე მოცემულ ცხრილში აღწერილია გლობალიზაციასთან დაკავშირებით გამართული საერთაშორისო დიდი დებატები გლობალისტებსა და სკეპტიკოსებს / ანტიგლობალისტებს შორის მათ მიერ წამოყენებულ ძირითად სამეცნიერო

თეზისებზე დაყრდნობით, რომლებიც ეხება კონცეფციური, ძალის, ეკონომიკის, უთანასწორობის, წესრიგის კომპონენტიკას, რაც პრაქტიკულად უკვე ცვლის მსოფლიო პალიტრას ამგვარი დრამატიკით:

		სკეპტიკოსები/ანტიგლობალისტები	გლობალისტები
1	კონცეფციები	ინტერნაციონალიზაცია და არა გლობალიზაცია	მსოფლიო იძერწება ძლიერი ექსტენსიური, ინტენსიური და სწრაფი დინებებით, რომლებიც კვეთენ რეგიონებსა და კონტინენტებს
2	ძალა	სახელმწიფო არის მთავარი აქტორი ინტერგავერნმენტალიზმი	სახელმწიფოს სუვერენულობის ეროზია, ავტონომია და ლეგიტიმურობა სახელმწიფოს გავლენის შემცირება მულტილატერალიზმის აღზევება
3	კულტურა	ნაციონალიზმისა და ნაციონალური იდენტურობის აღზევება	გლობალური პოპულარული კულტურის აღზევება მუდმივი პოლიტიკური იდენტურობის ეროზია ჰიბრიდიზაცია
4	ეკონომიკა	რეგიონალური ბლოკების განვითარება ტრიადიზაცია ახალი იმპერიალიზმი	გლობალური საინფორმაციო კაპიტალიზმი ტრანსნაციონალური ეკონომიკა სამუშაოს ახალი, გლობალური დაყოფა
5	უთანასწორობა	ჩრდილოეთისა და სამხრეთის მზარდი განხეთქილება	მზარდი უთანასწორობა საზოგადოებებს შორის და შიგნით ძველი იერარქიების ეროზია

		ინტერესთა კონფლიქტების შეუთავსებლობა	
6	წესრიგი	სახელმწიფო საერთაშორისო საზოგადოება პოლიტიკური კონფლიქტების გარდაუვალობა საერთო მმართველობა და გეოპოლიტიკა კომუნიტარიანიზმი	მულტიშრეებიანი გლობალური მმართველობა გლობალური სამოქალაქო საზოგადოება გლობალური საზოგადოება კოსმოპოლიტანიზმი

ნიშანდობლივია, მოყვანილ იქნას – თვითონ გლობალიზაციის მოვლენის მიერ მულტინაციონალური კორპორატოკრატიის გავლენების ზრდის სასარგებლოდ მოტანილი შედეგების არატენდენციური სოციალური-ეკონომიკური-პოლიტიკური-კულტურული სტატისტიკური თუ სხვა მეთოდიკის კვლევითი ხასიათის ანალიზი მსოფლიოში ცხოვრების ზოგ მიმართულებასთან მიმართებაში, რაც თვალნათლივ ცხადყოფს საზოგადოების ფენებს შორის ამგვარად შექმნილ რესურსობრივი მონაცემებისა და შესაძლებლობების ერთგვარი გლობალური უთანასწორობის ამსახველი ეკლექტური ფაქტობრივი უსამართლო გადანაწილების სურათს, საკუთრივ:

- ღარიბებისა და მდიდრების ქონების ღირებულებებს შორის, 80 წლის წინ სხვაობა 1/3-ზე იყო, ეს მაჩვენებელი დღეს საშუალოდ 1/50-ზეა, ხოლო ზოგიერთ ქვეყანაში 1/80-მდე ადის;
- როგორც ამბობენ დედამიწის მოსახლეობის რაოდენობა არის 8 200 000 000, საიდანაც 1 800 000 000-მა არ იცის რა არის ელექტროენერგია;
- 1 200 000 000 ადამიანს ხელი არ მიუწვდება სუფთა დასალევ წყალზე;
- მსოფლიოში წარმოებული შოკოლადის ნაწარმის 90%-ში აფრიკის კონტინენტზე მოყვანილი კაკაო გამოიყენება, თუმცა, აფრიკელი ბავშვების 90%-ს შოკოლადი გასინჯულიც კი არ აქვს;
- 3 000 000 000 ადამიანი ვერ სარგებლობს სამედიცინო დაზღვევით;
- 1 400 000 000 ადამიანის დღიური შემოსავალი 2 აშშ დოლარამდეა;

- 900 000 000 ადამიანი დღეს იწყებს საუზმის გარეშე, საიდანაც 642 000 000 ადამიანი ცხოვრობს აზიაში / 260 000 000 – შორეულ აღმოსავლეთში / 53 000 000 – ლათინურ ამერიკაში / 42 000 000 – აფრიკაში / 15 000 000 – განვითარებულ ქვეყნებში;
- შიმშილითა და შიმშილით გამოწვეული დაავადებებით ყოველ 5 წუთში იღუპება 10 წლამდე 1 ბავშვი;
- ყოველწლიურად 11 000 000 ადამიანი იღუპება შიმშილით და შიმშილით გამოწვეული დაავადებებით;
- ყოველ 40 წუთში ერთი ადამიანი სიცოცხლეს ამთავრებს თვითმკვლელობით;
- მსოფლიოს 225 ყველაზე მდიდარი ადამიანი ფლობს იმდენ ქონებას, რომლითაც შეიძლება გამოიკვებოს დანარჩენი მსოფლიო;
- მსოფლიოს 10 ყველაზე მდიდარი ადამიანი ფლობს იმდენ ქონებას, რომ 1 000 000 000 ადამიანს 250 წლის განმავლობაში გამოკვებავს;
- საუდის არაბეთის მონარქი ფლობს 1,3 ტრილიონი აშშ დოლარის ქონებას, ამ თანხით მთელ აღმოსავლეთშია სიღარიბის დაძლევაა შესაძლებელი;
- 2013 წელს მსოფლიოში შეიარაღებისათვის დაიხარჯა 1,7 ტრილიონი აშშ დოლარი, მაშინ როდესაც 60 000 000 000-ია საჭირო მსოფლიოში მშიერი ადამიანი, რომ არ იყოს;
- განვითარებულ ქვეყნებში ყოველდღიურად 31 000 ტონა საკვები იყრება სანაგვე ურნებში;
- კომპანია „მაკდონალდს“-მა 150 დასაქმებული ერთად გაათავისუფლა სამსახურიდან მხოლოდ იმის გამო, რომ ისინი საკვების ნარჩენებს გაჭირვებულ ადამიანებს აძლევდნენ;
- 2022 წელს დიასახლისები მთელი მსოფლიოს მასშტაბით ერთ დღეში 1 მლრდ ულუფა საკვებს ყრიდნენ, მაშინ, როდესაც 783 მლნ ადამიანი შიმშილობს, ხოლო მოსახლეობის მესამედი სურსათის უკმარისობის წინაშე იმყოფება;
- კომპანია მერსედეს-ბენცი საკუთარ პროდუქციას აწარმოებს მსოფლიოს 8 ქვეყანაში: გერმანია (საშუალო ხელფასი 3000 $), მექსიკა (საშუალო ხელფასი 800 $), ბრაზილია (საშუალო ხელფასი 600 $), ინდოეთი (საშუალო ხელფასი 200 $), ჩინეთი (საშუალო ხელფასი 400 $), თურქეთი (საშუალო ხელფასი 1000 $) –

ინდოეთსა და ჩინეთში ჯერჯერობით კომპანია ვერ ახერხებს ხარისხის აწევას, შესაბამისად, როგორც კი ამქვეყნებში ხარისხის მაჩვენებლები დარეგულირდება, სამუშაო ადგილებიც სწორედ ამ ქვეყნებში გადაინაცვლებს, რადგან ამ ქვეყნებში იაფი მუშახელია, ეს კი გლობალური ბიზნესისა და კაპიტალისთვის ძალიან მიმზიდველია;

- კომპანია მერსედეს-ბენცი-ს აქციების 40% არაბი ბიზნესმენების ხელშია, სწორედ ამიტომ გერმანიაში, მერსედეს-ბენცის კომპანიაში 17 000 დასაქმებულიდან 12 000-მდე შემცირდა, სამაგიეროდ თურქეთში 2000-დან 4000-მდე გაიზარდა;
- XXI-ე საუკუნის მსოფლიო ეკონომიკური იმპერიალიზმით გამოწვეული დაპირისპირებაა გლობალურ კაპიტალსა და სამხრეთულ შრომას შორის, რითაც კაპიტალი იწყებს გადასვლას ისეთ ადგილებში, სადაც უფრო სუსტია ადამიანის ფუნდამენტური უფლებების დაცვის ხარისხი და სუსტია პროფკავშირული მოძრაობა, დაბალია შრომის ანაზღაურება ანუ სადაც ბიზნესს იაფი მუშახელის დიდი რეზერვები ეგულება, კაპიტალის სწორედ ამგვარი მოგზაურობის ერთ-ერთი ბოლო გაჩერება აღმოჩნდა ბანგლადეში (დედაქალაქი – დაკა / მოსახლეობა – 165 მილიონი / სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ – 43% / რელიგიური მრწამსი – ისლამი, ქრისტიანობა, ბუდიზმი, ინდუიზმი), შესაბამისად – საარსებო მინიმუმზე დაბალი ხელფასების, რისკის შემცველი სამუშაო ადგილებისა და უკიდურესი სიღარიბის საპოვნელად დაკას ურბანულ ჯურღმულებში ჩასული მილიონობით ბანგლადეშელი მშრომელის ექსპლუატაციაზეა დამოკიდებული დასავლური განვითარებული სახელმწიფოების ეკონომიკების სიჯანსაღე;
- ტანსაცმლის ინდუსტრია ერთ-ერთი პირველი იყო, რომელმაც წარმოება საზღვრებს გარეთ გაიტანა, დღეს იმ ტანსაცმლის, რომელიც ამერიკელებს აცვიათ, მხოლოდ 2% იწარმოება ამერიკაში, დანარჩენს კი ბანგლადეშის მსგავსი განვითარებადი ქვეყნების იაფი მუშახელი ქმნის;
- რას ნიშნავს წარმოების საზღვრებს გარეთ გატანა?... შედეგად ვინ რჩება მოგებული?!... მაგალითისთვის – შვედური კომპანია "H&M" ბანგლადეშში მაისურს აწარმოებს: კომპანია ერთ ერთეულ მაისურს ყიდის გერმანიაში 4,95

ევროდ, ბანგლადეშელი მწარმოებლისგან კი 1,35 ევროდ ყიდულობს, ეს 1,35 ევრო ბანგლადეშში შემდეგნაირად ნაწილდება: 40 ევროცენტი – 400 გრამი აშშ-იდან იმპორტირებული ბამბა, 6 ევროცენტი – თითო მაისურის ჰამბურგამდე ტრანსპორტირება, 95 ევროცენტი – ქარხნის მფლობელი, მუშები, მასალის მიმწოდებლები და სახელმწიფო, შესაბამისად ბანგლადეშის მშპ იზრდება 95 ევროცენტით, დანარჩენი 3,54 ევრო გერმანიის ეკონომიკაში კონცენტრირდება;

- კომპანია "FOXCON": დასაქმებულთა რაოდენობა კომპანიის საწარმოებში – 1,23 მლნ ადამიანი, საქმიანობა – ხელს აძლევს მსოფლიო ელექტრონული მოწყობილობების 40%-ს, საშუალო ანაზღაურება – 200 "USD", შრომის ორგანიზება – დასაქმებულთა უმეტესობა ქარხნებში მოწყობილ საერთო საცხოვრებლებში ცხოვრობენ / პერიმეტრს მუდმივად აკონტროლებენ შეიარაღებული დაცვის წევრები / ხშირად მოულოდნელი შეკვეთის მიღების შემთხვევაში ცვლიდან ახლად მოსულ მშრომელებს აღვიძებენ და მთლიან ცვლას ამუშავებენ / "FOXCON"-ის არცერთ ქარხანაში არ არის პროფკავშირები ან რაიმე სახის მშრომელთა გაერთიანებები, ზეგანაკვეთური შრომა – 130-დან 180-მდე საათი თვეში (კომპანიის საწარმოებში უამრავი სუიციდის ფაქტი ფიქსირდება – დასაქმებულები, რომლებიც ამგვარი სამუშაო რეჟიმის გამო სტრესში ცვივდებიან, კომპანიის საწარმოების შენობებიდან ხტებიან), კომპანია "FOXCON"-ის ერთ-ერთი ყველაზე მსხვილი დამკვეთია კომპანია "APPLE", რომლის ერთი ერთეული აიფონის თვითღირებულება – 178,96 "USD" შეადგენს, აიფონის საბაზრო ღირებულება კი – 500,00 USD, შესაბამისად 64%-იანი მთლიანი მოგება ნაწილდება "APPLE"-ის, მისი დისტრიბუტორების, მომწოდებლებისა და აშშ-ს სახელმწიფოს შორის, შესატყვისად ეს აისახება ამერიკის მშპ-ში, ჩინელი მშრომელის წილი კი თითოეულ აიფონში 6,5 "USD"-ს შეადგენს (სოციოლოგიური და ეკონომიკური მკვლევარების აზრით, იმ შემთხვევაში თუ "APPLE"-ის აიფონებს ამერიკაში ააწყობდნენ, ამერიკელი მშრომელის ხელფასი მინიმუმ ათჯერ მეტი იქნებოდა), „APPLE"-ის და "FOXCON"-ის შედარება 2013 წლის კვლევების მონაცემებით ამგვარია: "FOXCON"-ის მოგებამ 10,7 მლრდ "USD" შეადგინა ანუ ერთ დასაქმებულზე 8,6 "USD" (კომპანიაში მუშაობს 1,23 მლნ ადამიანი), "APPLE"-ის მოგებამ 41,7 მლრდ

შეადგინა ანუ ერთ დასაქმებულზე 572,8 USD (კომპანიაში მუშაობს 73 ათასი ადამიანი), კომპანია "FOXCON"-ის ღირებულება შეადგენს – 32,1 მლრდ "USD", კომპანია "APPLE"-ის ღირებულება კი – 416,6 ლრდ "USD" ("APPLE" დღემდე ყველაზე ძვირად ღირებულ კომპანიად არის მიჩნეული და მისი ღირებულება წლიდან წლამდე იზრდება, ხოლო "FOXCON"-ის ღირებულება და მოგება უფრო და უფრო იკლებს, რაც გამოწვეულია ჩინეთში საშუალო ხელფასის ზრდით. ამიტომ კომპანია წარმოების რობოტიზაციას და ქარხნების ისეთ რეგიონებში გადატანას მიმართავს, სადაც უფრო იაფი მუშახელია, მიუხედავად იმისა, რომ "APPLE" დიდ მოგებას ნახულობს "FOXCON"-თან თანამშრომლობით. მეორე მხრივ, ის ზედმეტად დამოკიდებულია მასზე, სწორედაც ამის გამო 2014 წლიდან "APPLE" აიფონ 6-ის წარმოების გარკვეულ ნაწილს ტაივანურ კომპანია "PEGATRON"-ს ანდობს);

- ის ქვეყნები, რომლებიც ყავის კულტივირებას და მოყვანას აწარმოებენ, ყავის საბოლოო ფასის მხოლოდ 3%-ს იღებენ, დანარჩენი თანხა რჩება იმ ქვეყნებში, სადაც ყავას მოიხმარენ (მაგალითისთვის – რუანდის ეკონომიკა დიდწილად დამოკიდებული იყო ყავის ექსპორტით მიღებულ შემოსავლებზე, ყავის ფასის დაცემის შედეგად სახელმწიფომ დიდი სახსრები დაკარგა, სახელმწიფო კომპანიები გაკოტრდა, ჯანდაცვისა და განათლების სისტემა, შემდეგ კი სხვა სახელმწიფო ინსტიტუტებიც ჩამოიშალა და ქვეყანა შიმშილობის ზღვარზე მივიდა, მსოფლიოს სავალუტო ფონდის სტრუქტურულმა რეფორმებმა ეს პროცესი მხოლოდ დააჩქარა). ყავა მსოფლიოს მასშტაბით სხვადასხვა ქვეყანაში მილიონობით პატარა ფერმერსა და მათ ოჯახებს მოჰყავთ, თუმცა, მისით ვაჭრობაზე მონოპოლია 2 (ორი) ამერიკულ ფირმას "Sara Lee"-ს და "Kraft"-ს და ასევე 2 (ორი) ევროპულ ფირმას "Nestle"-ს და "Procter&Gamble"-ს აქვს. ერთი ფინჯანი ან ერთი შეკვრა ყავის საბოლოო ფასი, ყველა სხვა გლობალური საქონლის მსგავსად, მუდმივად იზრდება და იმ ქვეყნების მშპ-ს ზრდის, სადაც მოიხმარენ ამ პროდუქტს, ყავის საერთაშორისო ორგანიზაციის მონაცემების მიხედვით 9 (ცხრა) დიდ ქვეყანაში ყავაზე ფასნამატი 1975-1989 წლებში 235%-ს შეადგენდა, 1990-1999 წლებში 382%-ს, ხოლო 2000-2009 წლებში 429%-ს, თუმცა, ეს მონაცემები კიდევ საკმარისად ნათლად ვერ წარმოადგენს მთლიან სურათს,

> რადგან არ ითვალისწინებს რესტორნებისა და კაფეების მიერ ფასნამატებს, მაგალითად, კომპანია "BARISTA" საშუალოდ 60 (სამოცი) ცალ ესპრესოს ამზადებს ერთი შეფუთვა ყავისგან, რომლის თვითღირებულება თითო ერთეულზე 30 ცენტია (15 ცენტი ყავა, რომელსაც ემატება ყავის, შაქრის და ჭიქის 15 ცენტი), ხოლო საბოლოო გასაყიდი ფასი 3 "USD", შესაბამისად ფასნამატი 900%-ს შეადგენს, მოცემული პერიოდისთვის ყავის კულტურის რეალიზაციით მიღებული შემოსავალი მსოფლიოში თანხობრივი საერთო ბრუნვით შეადგენს – 100 მილიარდ აშშ დოლარს [4, 2-17].

დღეს, როდესაც ჩვენ ვსაუბრობთ გლობალიზაციის თაობაზე – მის არსობრივ რაობაზე, როგორც ერთგვარ იდეასა და როგორც პროცესზე, შესაბამისად სავსებით ლოგიკურად იბადება კითხვა ზოგადად თუ რასთან გვაქვს საქმე, ამის სიღრმისეული გაანალიზებისათვის, რომ გავიაზროთ სამეცნიერო ლიტერატურა, საკითხის შესახებ კონკრეტულ სოციალურ მენიერებებში გლობალიზაცია განიხილება სხვადასხვა კონტექსტში და სხვადასხვაგვარი პერსპექტივებიდან, რის თანახმადაც გლობალიზაცია, მათ შორის, უწინარესად, მოიცავს – ადამიანების კაპიტალისა და ინფორმაციის თავისუფალ უსაზღვრო მოძრაობასა და გეოგრაფიული შეზღუდვების შემცირებას / კრიტიკული სოციალური პერსპექტივიდან დანახულ – ეკონომიკურ ლიბერალიზაციას, ლიბერალურ კაპიტალიზმს, ნეოლიბერალიზაციას, კორპორატიული კაპიტალიზმის ექსპანსიას და ა. შ... ამდენად, გლობალიზმის საზრისი მდგომარეობს ერთგვარ სოციალურ პროცესში, როგორც მდგომარეობაში, როგორც სისტემაში და როგორც ეპოქაშიც კი, მიუხედავად იმისა, რომ ის მაინც ასოცირდება თანამედროვე მდგომარეობასთან. თუმცა, როდესაც თანამედროვეობაზე ვსაუბრობთ აწმყოში ვითარების გააზრებით უნდა ითქვას ისიც, რომ გლობალიზაციის საძირკვლები თავის მხრივ უძველეს წარმოშობაშია დავანებული ძველ მსოფლიოში არქაული სამყაროდან, შესაბამისად ამისა – დამწერლობის გამოგონებამ მესოპოტამიაში, ეგვიპტესა და ჩინეთში და ბორბლის გამოგონებამ აზიაში ერთგვარად ხელი შეუწყო და თავისებური ჩანასახოვანი ფორმა მისცა გლობალიზაციას ამ სამყაროში. შემდეგ უკვე მოდის ადრეული მოდერნულობის ეპოქა ევროპაში, რადგან გაძლიერდა ვაჭრობა და გაჩნდა მსოფლიოში კაპიტალისტური სისტემა, ვინაიდან დასავლური იმპერიები

იწყებენ საკუთარი კოლონიებიდან რესურსების გაზიდვას, რითაც აგროვებენ ძალზედ დიდ დოვლათს და ანვრცობენ გლობალური მასშტაბით მთელს მსოფლიოში, შემდგომ ამისა დგება მე-19-20 საუკუნეები თავისი ტექნოლოგიური პროგრესის / ინოვაციების ეპოქით, რამაც მოიტანა გლობალური კაპიტალისტური ურთიერთობების ინტენსიფიკაცია, რის შესატყვისადაც უკვე გასულ საუკუნეში, განსაკუთრებულად კი, 1960-იანი წლებიდან ჩნდება ტერმინი „გლობალიზაცია“, რაც როგორც ავღნიშნეთ უკვე გაიგივებულია პროცესთან, რომელზეც საუბარი დღემდე მიმდინარეობს კულტურულ / პოლიტიკურ და ინტელექტუალურ ცხოვრებაში, რამეთუ ამ ეპოქაში ყველაფერი გლობალიზებულია, მათ შორის – ღირებულებები, აზროვნების სტრუქტურა, ადამიანთა ქცევები, მიზნები და სხვა. ყოველივე კი, ადამიანს საშუალებას აძლევს იაზროვნოს და მოიქცეს განსხვავებულად, როგორიც არის – მიმდინარე გარკვეული პროცესების ხელის შეწყობა ადამიანთა თითქოსდა ერთიანი ქცევების ჩამოყალიბებისადმი. ეს გამოიხატება სხვადასხვაგვარად – კაპიტალიზმის კულტურული გლობალიზაციის ერთგვარი „შოპინგის“ კულტურის ფორმაში / ერთგვარ უნივერსალურ პრაქტიკასა და ტექნოლოგიური პროგრესის მიერ მოტანილი შედეგებით ჩამოყალიბებული თანამედროვე მომხმარებელი საზოგადოების მოცემულობაში. ამაზე დაყრდნობითაც ამ უნივერსალურ კულტურულ ელემენტოლოგიას და მოქმედებათა გარკვეულ წესებს ითვისებს სხვადასხვა კულტურა – ესე იგი ერთი საზოგადოებიდან ეს ყოველივე გადაეცემა მეორე საზოგადოებას და ყალიბდება უნივერსალური პრაქტიკოლოგია და მოქმედებათა არაერთი წესთა კასკადი. ასე და ამგვარად, სოციოლოგი ზიგმუნდ ბაუმანი აღნიშნავს, რომ – გლობალიზაცია ვიღაცას სიხარულს ჰგვრის, ვიღაცას კი დარდს, თუმცა, მისი თქმით, ფაქტი ის არის, რომ ჩვენ ყველანი ვგლობალიზდებით და, ბაუმანისეული ახსნით, აი, ამ გლობალიზაციის ეპოქაში ლოკალურობის განცდა ქმნის ერთგვარი სოციალური დაკარგულობისა და დეგრადაციის გარკვეულ ნიშნებს. ეს კიდევ და კიდევ უფრო მეტად ადარდიანებს ადამიანს და ქმნის ერთგვარ სოციალურ დრამას ლოკალიზებული ადამიანის ცხოვრებისეულ საზრისში. სწორედ ამიტომაცაა, რომ ლოკალიზებული ადამიანი ცდილობს მით უფრო მეტ გლობალიზებას და გაქცევას იმ, ასე ვთქვათ, აუტანელი ყოფიერებისაგან, რაშიც იგულისხმება ლოკალიზება

თანამედროვე გლობალიზაციის ეპოქაში [5, 9-15]. ასევე სოციოლოგი მაიკლ მანი გლობალიზაციას აღიქვამს, როგორც მკაფიო კავშირს და ერთგვარი კორელაციური ურთიერთობების მთელ პროცესს – იდეოლოგიურ, ეკონომიკურ, სამხედრო და პოლიტიკურ ძალაუფლებას შორის, რა დროსაც იგი იდეოლოგიურ ძალაუფლებას განმარტავს, როგორც ადამიანის საჭიროებებიდან წამოსულ გაზიარებულ ნორმებს / ღირებულებებს, ერთგვარ რიტუალში მონაწილეობის პრაქტიკას, ეკონომიკური ძალაუფლება კი ემყარება ადამიანის სხვადასხვა საჭიროებას მიიღოს / მოიხმაროს და გასცეს, რასაც ქმნის ბუნება და რასაც ამასთანავე თვითონ ქმნის ბუნებაში, რისი ორგანიზებაც თანამედროვე ეპოქაში ხდება ინდუსტრიული კაპიტალიზმის საშუალებით და პასუხისმგებელია, როგორც ტექნოლოგიურ პროგრესზე, ისე ეკოლოგიურ კატასტროფაზეც. რაც შეეხება სამხედრო ძალაუფლებას – იგი განმარტავს, როგორც კონცენტრირებული და ლეტალური ძალადობის სოციალურ ორგანიზებას, ხოლო პოლიტიკურ ძალაუფლებას მიიჩნევს ჩვენი სოციალური ცხოვრების ცენტრალიზებულ და ტერიტორიულ რეგულაციად. რა გაგებითაც გლობალიზაცია არის ძალაუფლების ამ ოთხი ფორმაციის ერთმანეთთან ურთიერთობის ერთგვარი პროცესი, რაც შეიქმნა მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ ახალი გლობალური წესრიგისას და მოახდინა შერწყმა სხვადასხვა იდეებისა და სხვადასხვა ძალაუფლების ფორმებისა. აი, თუნდაც, რომ ავიღოთ იდეოლოგიური დიფუზია სოციალიზმისა და ლიბერალიზმის, რისთვისაც უნდა ვიცოდეთ, რომ გლობალიზაციის საყოველთაო იდეას ხშირად პოლიტიკური და იდეოლოგიური ინსტრუმენტალიზაცია ახასიათებს [6, 14-25], ამ კუთხით 1996 წელს ქალაქ ათენში საბერძნეთის პროფკავშირებისადმი გაკეთებულ მიმართვაში დიდმა ფრანგმა სოციოლოგმა პიერ ბურდიემ ამ გარემოებაზე გააკეთა ერთგვარი აქცენტირება, რა დროსაც მან აღნიშნა, რომ – გლობალიზაცია ხშირად გამოყენებულია როგორც ერთგვარი მითი / ძლიერი დისკურსი / იდეა ფორსი, იდეა რომელსაც სოციალური ძალისხმევით ძალუძს შექმნას გარკვეული წარმოდგენები და რწმენები, რისი საშუალებითაც, სწორედ გლობალიზაციის მეშვეობით, ნეოლიბერალური წესრიგი ებრძვის სახელმწიფოს მონაპოვარ კეთილდღეობას. ამის შესახებ, მისი მტკიცებით, ევროპელ მშრომელებს ეუბნებიან, რომ მათ უნდა გაუწიონ კონკურენცია ნაკლებად უპირატეს მდგომარეობაში მყოფ მშრომელთა კლასს სხვა ქვეყნებში. ამ

კონტექსტში მოჰყავთ ხოლმე სხვა ქვეყნის საჩვენებელი მაგალითები ქვეყნებისა, სადაც არ არსებობს პროფკავშირები, რომელთა მუშაკებს დღეში ამუშავებენ 12 საათზე მეტს, რომელთათვისაც არ არსებობს მინიმალური ხელფასის მცნება და ბავშვთა შრომა პრაქტიკად არის მიღებული. ამიტომაც მისი მტკიცებით გლობალიზაცია ხშირად არის გამოყენებული ნეოლიბერალური წესრიგის მიერ, როგორც საშუალება იმისათვის, რომ უფრო მეტად განმტკიცდეს ეს წესრიგი, რასაც ეწოდება ნეოლიბერალური კაპიტალიზმი, რაც მისთვის არის ნეოლიბერალიზმის სახით ძველი კაპიტალისტური იდეებისადმი / წესრიგისადმი შემობრუნების პროცესი ახალი ფორმით. ეს კი შენიღბულია / შეხვეულია / შეფუთულია ახალი აზროვნების სტრუქტურაში. კერძოდ, ჩვენს თანამედროვე ეპოქაში გლობალიზაციას აქვს უნივერსალური მეტყველების ფორმა, რითაც ის ახდენს დომინანტური ხედვის უნივერსალიზაციის კულტურას. ამ კულტურის შექმნით ხშირად ის ასოცირდება ნეოლიბერალურ კაპიტალიზმთან / კაცობრიობის გლობალური ცხოვრების ნეოლიბერალიზაციასთან. ეს არის ის სოციალური დოქტრინა, რომლითაც ის წარმოადგენს მთავარ მამოძრავებელ ღერძს კულტურული / ეკონომიკური / პოლიტიკური გლობალიზაციის ფორმებისა. აქედან გამომდინარეა სწორედაც თანამედროვე გლობალიზაციისადმი წინააღმდეგობის ზრდაც სოციალურ-პოლიტიკურ-კულტურულ-ეკონომიკურ ჭრილში ნეოლიბერალიზმის მამოძრავებელი ძალმოსილების გამო. იდეა, რომელიც ნეოლიბერალური გლობალიზმის / ნეოლიბერალური იდეოლოგიის სახით უწინ, მეორე მსოფლიო ომის შემდეგ, სულაც ითვლებოდა მარგინალურ იდეად, რომელიც ჯერ კიდევ იმ პერიოდში მაშინვე ისახებოდა. თუმცა, შესაძლებლობა არ ჰქონდა გლობალური ექსპანსიისა, რადგან მაშინ სამყარო ცხოვრობდა სულ სხვა ეპოქაში, სადაც იყო განსხვავებული იდეალები. შემდეგ, უკვე გასული საუკუნის 70-იანი / 80-იანი წლებიდან, იწყება ნეოლიბერალიზმის აღზევების მცდელობა, რაც უფრო აქტუალური გახდა ცივი ომის დასრულებისთანავე, რომელმაც დღეს შეიძინა, ერთი მხრივ, დომინანტური ფორმა გლობალური მოქმედებისა, მეორე მხრივ კი, ის კრიზისულიცაა მისი ბუნების სახასიათო მდგომარეობიდან გამომდინარე, რამეთუ საქმე გვაქვს, როგორც დომინაციასთან, ისე კრიზისთან [9]. ასე რომ, ვინაიდან თემატიკის აკადემიური

მიმოხილვის ანალიზს ვახდენთ ზოგად პოლიტეკონომიური თეორეტიკის პერსპექტივიდან, ნიშანდობლივია საერთაშორისო პოლიტეკონომიის ჭრილში დავინახოთ, თუ რა ურთიერთქმედებაში არის ერთმანეთთან, როგორც საერთაშორისო, ისე საშინაო ეკონომიკა. ამიტომაც ეკონომიკური გლობალიზაციისა და ინტერნაციონალიზაციის საკითხის მიმოხილვისას რელევანტურია შევეხოთ პოლიტიკური ეკონომიკის საკითხებს, თუ რას გვეუბნება იგი, რომ ჩვენი არსებობა ფუნდამენტალურად დამოკიდებულია პოლიტიკურ ეკონომიკაზე და არა ცალკეულად პოლიტიკაზე ან ეკონომიკაზე. რა დროსაც ხშირად საერთაშორისო გარემო ზღუდავს და მიმართულებებს აძლევს ეროვნულ გადაწყვეტილებებს, რამეთუ სავსებით ბუნებრივია მთავრობების ლტოლვა ეროვნული ეკონომიკის კონტროლის შენარჩუნებისა და ამავე დროს საერთაშორისო ვაჭრობის შედეგად შესაძლო სარგებლის მიღებისათვის. თუმცა, მზარდი გლობალური ურთიერთდამოკიდებულება ამ ძალისხმევას კიდევ უფრო მეტად ართულებს და სათუოს ხდის. ჩვენი არსებობა ფუნდამენტალურად არის დამოკიდებული პოლიტიკურ ეკონომიკაზე და არამც და არამც ცალკეულ პოლიტიკაზე ან ეკონომიკაზე. ადამიანთა გადარჩენისა და არსებობისათვის საჭიროა საკვები / ჩასაცმელი და ბევრი სხვა რამ, რისი შეძენაც მათ მიერ ხდება ფულის საშუალებით, რასაც გამოიმუშავებენ მშრომელი ადამიანები. თანამედროვე ბაზრის მთავარი დასაყრდენი კი პოლიტიკურ წესებზეა დაფუძნებული, პოლიტიკური წესებითა და რეგულაციებით კი განსაზღვრულია ის ჩარჩოები, რომელთა შიგნითაც ფუნქციონირებადია ბაზარი, ამასთანავე ეკონომიკური სიმტკიცე პოლიტიკური ძალაუფლების ძალზედ მნიშვნელოვანი კომპონენტია. რობერტ გილპინის გაგებით – ეკონომიკა არის სწრაფვა სიმდიდრისათვის, პოლიტიკა კი – ძალაუფლებისათვის და ამ ორ ფენომენს შორის ურთიერთქმედება არის რთული და გამაოგნებელი, სწორედაც ეს რთული ურთიერთქმედება აძლევს პოლიტიკას და ეკონომიკას / სახელმწიფოებს და ბაზრებს საერთაშორისო კონტექსტში აკადემიური დისციპლინის ცალკე შესწავლის სამეცნიერო პოლიტეკონომიურ ხასიათს, ამ კუთხით უნდა ითქვას, რომ პოლიტიკური ეკონომიკა აღმოცენდა საერთაშორისო ურთიერთობების სამეცნიერო დისციპლინის ფარგლებში. ამიტომაც წინამდებარე სამეცნიერო სტატიის

ცენტრიდანული თემატიკის სიახლოვის აღნიშვნის ჭრილში ამ მიმართულებით მნიშვნელოვან სამეცნიერო დებულებებსა თუ პოსტულატებს შეიცავს სხვა სამეცნიერო დისციპლინების გამოყენებულ თეორიებთან ერთად, მათ შორის პოლიტეკონომიის, როგორც კლასიკური, ისე უფრო თანამედროვე თეორიები. ამათგან კლასიკური თეორიებიდან ხაზგასასმელია – ეკონომიკური ლიბერალიზმის, მარქსიზმისა და, შესაბამისად, ნეომარქსიზმის, ხოლო უფრო თანამედროვეობიდან კი ჰეგემონური სტაბილურობის, ეკონომიკური გლობალიზაციისა და დამოკიდებულების თეორიები. რომელთა ჰორიზონტიც – მათ შორის შეეხება, როგორც გლობალურ კაპიტალიზმზე, ისე მის მიერ გამოწვეულ სოციალურ უთანასწორობაზე საუბარს. აქედან ძლიერ საყურადღებო და გამოსაყოფია მარქსიზმის თეორიიდან მისეული პოლიტიკური ეკონომიკის ხედვის საფუძველდებული ჩარჩოები – რომ როგორც ეკონომიკური სისტემა, კაპიტალიზმი არის ექსპანსიონისტური. ეს გამოიხატება გასაღების ბაზრებისა და მოგების გაუთავებელ ძიებაში, რასაც ისტორიულად ჰქონდა იმპერიალიზმის, შემდეგ კი კოლონიალიზმის ფორმა, რომელიც დეკოლონიზაციის შემდეგაც გაგრძელდა და ამჟამად ეკონომიკური გლობალიზაციის ფორმა მიიღო. მათ მართავენ გიგანტური ტრანსნაციონალური კორპორაციები. შესაბამისად, გლობალური კაპიტალიზმი, მარქსიზმის მიხედვით, არის პროცესი, რითაც, ერთი მხრივ, წარმოიშობა განვითარება და სიმდიდრე ინდუსტრიულ სამყაროში, მათ შორის, უპირველესად, გლობალური ჩრდილოეთის განვითარებულ ქვეყნებში, მეორე მხრივ კი, წარმოიქმნება უკიდურესი სიღარიბე და ჩამორჩენილობა მესამე სამყაროში, მათ შორის გლობალური სამხრეთის განუვითარებელ ქვეყნებში [3, 74-89].

როგორც უკვე ითქვა, გლობალიზაცია თავისი მასშტაბური ხასიათით მრავალწახნაგოვანი მოვლენაა და ტექნოლოგიური / ტექნიკური პროგრესის პერიპეტიების მიხედვით, გეოგრაფიულადაც ადუღაბებს არც ისე ახლოს მდგარ კონტინენტებსაც კი. მისი გარდაუვალობა უთუოა კაცობრიობის ტრანსფორმაციის მოცემულ ეტაპზე, მიუხედავად იმისა, რომ ეს დროში განგრძობადი პროცესი მიმდინარეობს მისი მომხრეებისა თუ მოწინააღმდეგეების აქტიური დებატების ფონზე. გლობალიზაციის მომხრეთა თვალთახედვით, ამ ფენომენმა განუზომელი შესაძლებლობათა არეალი გააჩინა, მათ შორის განვითარებადი ქვეყნების მცირე

მწარმოებელთათვის. ამის შედეგად თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პირობებში საერთო ბაზრების მეშვეობით დანერგილი ერთიანი წესებითა და რეგულაციებით ამ ქვეყნების წარმომადგენელთათვის შესაძლებლობების ფართო სივრცე წარმოიშვა საკმაოდ მისაღებ ფასებში საკუთარი პროდუქციის სხვა ქვეყნების მომხმარებელთათვის შეთავაზებისა. ასევე გლობალიზმმა წარმოშვა შრომითი ბაზრების ფართოდ გახსნის ქმედითი შესაძლებლობები, რაც ძალზედ ხელსაყრელ პირობებს ქმნის განვითარებადი ქვეყნების წარმომადგენელთათვის. ამავდროულად გლობალიზაციამ ნაკლებად განვითარებული ქვეყნებისათვის გააჩინა შესაძლებლობები მსხვილი ინვესტორების მხრიდან დიდი ინვესტიციების დაბანდებებისა, რადგან მათთან იაფი მუშახელი და ინფასტრუქტურაა. ეს კი საერთო ჯამში იწვევს ეკონომიკურ განვითარებას და ახალი სამუშაო ადგილების წარმოქმნას. თუმცა, გლობალიზმის მოწინააღმდეგეები / ანტიგლობალისტები ცალსახად მიუთითებენ იმ ფაქტორებზე, რომ ახალ შესაძლებლობათა გაჩენამ და უცხოურ ბაზრებზე წვდომამ ვერ უზრუნველყო ქვეყნების განვითარების დონეების დაახლოება. პირიქით, განვითარებად და განვითარებულ ქვეყნებს შორის არსებული უთანასწორობის უფსკრული კიდევ უფრო გააღრმავა, რამაც საერთო ბაზრებს და გლობალურ ეკონომიკურ პროცესებს მდიდარი და მმართველი კლასების სასარგებლო ფუნქცია უფრო შესძინა, ვიდრე შედარებით დაბალ ფენებს და მათ კვლავ ძველებურად უწევთ არსებობისათვის ბრძოლა. ასე რომ დღევანდელი კლასიკური გაგებით ტერმინი „გლობალიზაცია“ გასული საუკუნის 80-იანი წლების შუა პერიოდში წარმოიშვა და მის გამოჩენას ამერიკელი მეცნიერის, ეკონომისტის ტ. ლევიტის სახელს უკავშირებენ, რომელმაც 1983 წელს „Harward Business Review“-ში გამოაქვეყნა სტატია და ამ ტერმინით აღნიშნა მსხვილი ტრანსნაციონალური კორპორაციების მიერ სხვადასხვა პროდუქციის ბაზრების შერწყმის ფენომენი. ამ დედააზრით ერთგვარად დღეს ზოგიერთი კორპორაცია გარკვეულ ქვეყნებს უკვე უთანაბრდება და ზოგ შემთხვევებში საგრძნობლადაც აჭარბებს კიდეც, როგორც შემოსავლებით, ისე საზოგადოებრივ აზრზე გავლენით. ეს კი, აჩენს სავსებით ლოგიკური თანადროულობით კითხვას თუ როგორ შეიძლება შეიცვალოს ამ ძვრების ფონზე მსოფლიო წესრიგი?.. უკვე მსოფლიოს რეალური

მოცემულობაა, რომ სუპერნაციონალური და გლობალური ძალაუფლების გარდა, არსებობს სხვა, შესაძლოა, კიდევ უფრო ძლიერი ძალაუფლების წყაროც – მულ-ტინაციონალური კორპორაციები. კორპორატოკრატია – ეს ტერმინი, რომელიც იშიფრება, როგორც „კორპორატიული ძალაუფლება“, სწორედ ისეთ ეკონომიკურ და პოლიტიკურ სისტემას აღნიშნავს, რომელსაც კორპორაციები ან კორპორატიუ-ლი ინტერესები აკონტროლებენ. სწორედ ტექნოლოგიური განვითარებისა და წარმატებული ბიზნესიდეების შედეგად, დღეს აღარ გვჭირდება კომპასი და რუკა, როცა არსებობს “Google Maps“ და “GPS“, აღარ გვჭირდება ფოსტა, როცა არ-სებობს ელფოსტა, აღარ გვჭირდება ფორუმები, როდესაც პრობლემატური თემის განხილვა „ფეისბუქზეც“ მშვენივრადაა შესაძლებელი, ომისთვის საჭირო აღარაა ავტომატი, არამედ – „დრონი“ და დისტანციური მართვის აპარატიც საკმარისია. სხვა ქვეყანაზე თავდასხმა ბომბის ნაცვლად კომპიუტერულ სისტემებში შეღწე-ვით ხდება და მას არა ჯარისკაცები, არამედ ჰაკერები ახორციელებენ. ყველელი ჩამონათვალის „ბოსები“ კი, არა ქვეყნის მეთაურები, პრეზიდენტები და პრემიერ-მინისტრები, არამედ, მსოფლიოში ყველაზე დიდი კომპანიების მფლობელები არიან. კონსულტაციების შედეგად, მარკ ცუკერბერგმა საბოლოოდ გადაწყვიტა, რომ ამერიკის შეერთებული შტატების აწ უკვე ყოფილ პრეზიდენტს „ფეისბუქზე “„სიტყვა არ ეთქმის“, რადგან ხალხისადმი ძალადობისკენ მოწოდებებმა „წითე-ლი ხაზი გადაკვეთა“. ასეთივე გადაწყვეტილება მიიღო „ტვიტერის“ დამფუძნე-ბელმა, ჯეკ დორსიმაც. შედეგად, ამერიკაში ერთადერთ ადამიანს, რომელსაც ატომური ბომბის ჩამოგდებაზე ბრძანების გაცემის უფლება აქვს, სოციალურ ქსელში „დაპოსტვის“ უფლება ჩამოერთვა. თუმცა, ალბათ, ისიც გასათვალისწი-ნებელია, რომ პირადად დონალდ ტრამპის არჩევანი იყო, საკუთარი გზავნილები, ძირითადად, „ტვიტერის“ და „ფეისბუქის“ საშუალებით გაევრცელებინა და არა უფრო ტრადიციული მეთოდებით, როგორიც მაგალითად, ტელევიზია და ოფი-ციალური ბრიფინგებია. დღეს შეგვიძლია, ბევრი ისეთი კომპანია გამოვყოთ, რო-მელიც ზოგიერთ სახელმწიფოზე ძლიერიც კია. უცხოურ მედიაში სტატიების უმეტესობა სახელმწიფოებსა და კომპანიებს იმის მიხედვით ადარებს, თუ რამდე-ნად სავსეა მათი „ჯიბეები“. ამ კუთხით ერთ-ერთი ყველაზე ეფექტიანი გზა ახა-ლი მიდგომაა, რომლითაც კომპანიები სხვადასხვა ქვეყანაში სხვადასხვა სახით

ფუძნდებიან. მაგალითად, “foreignpolicy.com“-ის თანახმად, კომპანიები, როგორი-ცაა: “ExxonMobil“, “Unilever“, “BlackRock“, “HSBC“, “DHL“, “Visa“ – ირჩევენ პერსო-ნალის, ქარხნების, აღმასრულებელი ნაწილის ან საბანკო ანგარიშების განთავსე-ბის ადგილებს იმის მიხედვით, თუ სად არის „კეთილგანწყობილი“ რეგულაცია, უხვი რესურსი და უპრობლემო კავშირგაბმულობა. „ჭკვიანი“ კორპორაციები ხში-რად იურიდიულად ერთ ქვეყანაში არის განთავსებული, კორპორატიული მენე-ჯმენტი მეორეში აქვთ, ფინანსური აქტივები – მესამეში, ადმინისტრაციული პერ-სონალი კი კიდევ რამდენიმე სხვა ქვეყანაში. თუმცა, ამგვარი კომპანიების ზრდა მხოლოდ ფულის გამომუშავების ახალ გზებს კი არ ნიშნავს, არამედ „გლობალუ-რი ზესახელმწიფოს“ მნიშვნელობას ცვლის. მულტინაციონალური კომპანიები, როგორიცაა “Apple“ და “Starbucks“, ფენომენალურ ძალას ფლობენ. ისინი აკონ-ტროლებენ უზარმაზარ მომარაგების ჯაჭვებს, ყიდიან პროდუქტებს მთელს მსოფლიოში და საერთაშორისო პოლიტიკის ჩამოყალიბებაში საკუთარი ინტერე-სების შესაბამისად შეაქვთ წვლილი. 2016 წლის ერთ-ერთი კვლევის თანახმად, ამ წლის შემოსავლების მიხედვით 100 უდიდეს კორპორაციასა და ქვეყანას შორის (რომელსაც სახელმწიფოები ძირითადად, გადასახადების აკრებით იღებენ), აშშ პირველ ნომრად გვევლინება, მას ჩინეთი და იაპონია მოსდევს (თუ ევროზონას განვიხილავთ, როგორც ერთ პოლიტიკურ ერთეულს, ის 5 600 მილიარდ დოლა-რით პირველ ადგილზეა), მაგრამ უამრავი კორპორაცია მსოფლიოში ყველაზე მსხვილ ეკონომიკას უთანაბრდება: მაგალითად – “Walmart“ უკან იტოვებს ესპა-ნეთსა და ავსტრალიას. საერთო ჯამში, კვლევაში შემოსავლების 100 უმთავრესი მსოფლიო გენერატორიდან 71 მათგანი კორპორაციაა. თანხების გარდა, კვლევების თანახმად, გლობალიზაციამ ისეთი გლობალური სტრუქტურა მოიტანა, რომელშიც სახელმწიფო ძალა მმართველი ექსკლუზიური პრინციპი აღარაა, რითაც კორპორაციები ერთგვარ პოლიტიკურ აქტორებად იქცნენ. გლო-ბალური კორპორაციების ამჟამინდელი პოზიცია სხვა აქტორებთან შედარებით უპრეცედენტოა სიდიდისა და მოცულობის თვალსაზრისით. უბრალოდ დავფიქ-რდეთ ისეთი გლობალური გიგანტების კერძო და საჯარო ძალაზე, როგორიცაა “Google“ ან “Apple“. პრეზიდენტი დონალდ ტრამპი “Apple“-ის აღმასრულებელ დირექტორს, ტიმ კუკს შეხვდა იმის განსახილველად, თუ როგორ იმოქმედებს ჩი-

ნეთთან სავაჭრო ომი "Apple"-ის ინტერესებზე. აქედან თვალსაჩინოდ გამოჩნდა, რომ წამყვანი მულტინაციონალური კომპანიები პოლიტიკური აქტორებიც არიან. აი, მაგალითად, „ჯეოქეისის" მკვლევარი / პროფესორი ხათუნა ბურკაძე განსხვავებულ ხედვას აყალიბებს და ზოგადად ყურადღებას ამახვილებს თანამედროვე სამყაროში ციფრულ საკითხებსა და კიბერგამოწვევებზე. იქვე დასძენს, რომ მისი შეხედულებით, კორპორაციების თითქოს, განუსაზღვრელი სიმძლავრე სახელმწიფოების როლს მომავალში არ დააკნინებს და, პირიქით, შესაძლოა, მათი ერთმანეთთან ინტეგრირება გარკვეული მიზნების მისაღწევად და პრობლემებზე საპასუხოდ კიდევ უფრო ნაყოფიერიც იყოს. მკვლევრის თქმით, გლობალურმა კრიზისმა დაგვანახა საინფორმაციო და საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, კიბერსივრცის შესაძლებლობები, გამოწვევები, რომლებიც კონკრეტული პოლიტიკური და გეოგრაფიული საზღვრებით არაა შემოფარგლული. ეს მოცემულობა კი აჩენს არაერთ კითხვას იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორი იქნება ციფრული მსოფლიო და რამდენად უპასუხებს დღევანდელი სახელმწიფოთაშორისი საერთაშორისო ორგანიზაციები ახალი მსოფლიო მოთხოვნებს, რომელიც მონაცემებზეა კონცენტრირებული. ციფრული მონაცემების ეპოქაში მცირე სახელმწიფოებს მოუწევთ თავიანთი ახალი მდგომარეობის გამოკვეთა და თანამედროვე ციფრული პოლიტიკის ისე განვითარება, რომ კიბერსივრცის დიდ მოთამაშეებს საკუთარი საჭიროება დაანახონ. რაც შეეხება კორპორაციებს, დღეს მულტინაციონალურ კორპორაციებს საკმაოდ დიდი რესურსი აქვს. ეს რესურსი ფლობს მონაცემებს, აქვს ფინანსური და სხვა ტიპის შესაძლებლობები და პროცესებზე გავლენას ახდენენ. მიუხედავად ამისა, მომავალშიც სახელმწიფოების როლი გამოკვეთილი იქნება და აღნიშნული კომპანიები იმოქმედებენ იმ კანონმდებლობების ფარგლებში, რომელსაც სუვერენული სახელმწიფოები თავიანთ ტერიტორიებზე ფუნქციონირებადი კორპორაციებისათვის დააწესებენ. თუ სახელმწიფოებს სწორი პოლიტიკა ექნებათ, პირიქით, კორპორაციების მხარდაჭერით შესაძლებელი იქნება მეტი ეკონომიკური შესაძლებლობების შექმნა, რაც განვითარებისათვის აუცილებელია. აქვე, შევეხოთ მსხვილი ინტერნეტკორპორაციების საზოგადოებრივ / პოლიტიკურ გავლენებს პანდემიის პერიოდში სოციალური პლატფორმების მეშვეობით, კერძოდ, "TheAtlantic.com"-ის

სტატიაში სახელდებით – „ინტერნეტის ტიტანები ძალაუფლებას იკრებენ“, აღწერილია პანდემიით გამოწვეული კრიზისი და სოციალური პლატფორმების რეალური ძალაუფლების გამოჩენა, სადაც ყურადღება გამახვილებულია პანდემიაზე – როგორც კრიზისზე. ამის გამო ახალი წესები იწერება და აჩვენებს, თუ რამდენად ძლიერია რეალურად, სოციალური პლატფორმები, რომლებიც ეროვნული საზღვრების მიღმა ფუნქციონირებს კერძო კომპანიების სახით. მათ აქვთ უფლება, გადაწყვიტონ, რა უნდა განთავსდეს მათ სერვისებზე. მაგრამ ამ ძალაუფლების გასაოცარმა ხასიათმა შესაძლებლობამ, გადაწყვიტონ მათ, რა არის სიძულვილის ენა, დასაშვები პოლიტიკური კამპანია ან ზედმეტად გაშიშვლებული კანი – განაპირობა პლატფორმებისთვის მეტ გამჭვირვალობაზე მოთხოვნა იმაზე თუ როგორ ხდება ამგვარი გადაწყვეტილებების მიღება. „ფეისბუქსა“ და სხვა ქსელებს უარი აქვთ ნათქვამი „სიმართლის არბიტრების“ როლზე, მაგრამ “Covid-19“-ის პანდემიის პირობებში ეს შეიცვალა. მსხვილმა ტექნიკურმა კომპანიებმა – მხოლოდ “Facebook“-მა, “Twitter“-მა და „Google“-მა, პანდემიას ისეთი ხერხებით უპასუხეს, რომლითაც გამოჩნდა, თუ რამხელა ძალა აქვთ მათ ამ ყველაფრის გადაწყვეტისას. მაგალითად, “Pinterest“-ი კორონავირუსზე ძიების შედეგებს ზღუდავს, მხოლოდ “საერთაშორისო დონეზე აღიარებული სამედიცინო ორგანიზაციების“ ინფორმაციის გარდა. მეორე ფაქტორია, რომ საგანგებო მდგომარეობის დროს აღსრულება სწრაფი, შესაბამისად უხეშია. იმის გამო, რომ მოდერატორები სახლში არიან და ლოგისტიკური მიზეზების გამო ვერ მუშაობენ, მთავარი პლატფორმები ავტომატიზირებულ ინსტრუმენტებს ეყრდნობია. “Facebook“-მა, “Twitter“-მა და „Youtube“-მ აღიარეს კიდეც, რომ შედეგად, ისინი მეტ შეცდომას დაუშვებენ – ანუ, შესაძლოა, ისეთი ინფორმაციები წაშალონ, რაც, წესით, არ უნდა წაიშალოს. გარდა ამისა, იმ „წმინდა“ პრინციპსაც, რომ პლატფორმები პო-ლიტიკური ფიგურების გამოსვლებში არ ჩაერევიან, ზიანი მიადგა. „ტვიტერმა“ ბრაზილიის პრეზიდენტის, ჟაირ ბოლსონაროს „ტვიტები“ წაშალა, იმის გამო, რომ მან “Covid-19“-ზე დეზინფორმაცია თუ შეცდომაში შემყვანი ინფორმაცია გა-ავრცელა. „ფეისბუქი“ და „იუთუბიც“ მალევე ანალოგიურად მოიქცნენ. დემოკრატიულად არჩეული ლიდერის განცხადებების დახშობა ტექნოლოგიური პლატფორმების მიერ უპრეცედენტო ნაბიჯია. ამასთან, ისევ ტრამპსა და მასთან „ტვიტერისა“ და

„ფეისბუქის“ ურთიერთობას თუ დავუბრუნდებით, შეგვიძლია გავიხსენოთ, რომ მას შემდეგ, რაც დონალდ ტრამპი აშშ-ის 45-ე პრეზიდენტად საკუთარი საქმიანობის განხორციელებას შეუდგა, მარკ ცუკერბერგი ცდილობდა, არჩევნებში მისი წარმატება რაც შეიძლება, ნაკლებად მიეწერა „ფეისბუქის“ რო-ლისთვის. თუმცა, ეს მას შემდეგ გაძნელდა, რაც თვითონ პრეზიდენტმა ტრამპმა აღნიშნა, რომ პლატფორმას მის გამარჯვებაში არსებითი როლი მიუძღვოდა. “Facebook“-ისა და “Twitter“-ის გვიანდელი ქმედება, დაებლოკათ ტრამპის ანგა-რიში, აშშ-ის სოციალური მედიის გიგანტების მიერ უპრეცედენტო ნაბიჯი და მათი ძალაუფლების ჯერჯერობით ყველაზე თვალსაჩინო დემონსტრირება იყო. რამდენიმე ცალმხრივი გადაწყვეტილებით, ტექნიკური აღმასრულებლების მცი-რე ჯგუფმა შეერთებული შტატების პრეზიდენტს ყველაზე გავლენიანი სამაუ-წყებლო ხელსაწყოები ჩამოართვა, რამაც მის მიერ ტელეფონში ერთ წუთში დაწერილი რამდენიმე წინადადებით მთელი მედიის ყურადღების მიპყრობის შესაძლებლობა შეამცირა. მათ გარდა, “Google“-მა ტრამპის ანგარიში “Youtube“-ს არხზე შეაჩერა, “Reddit“-მა ტრამპის მომხრე რამდენიმე ფორუმი დაბლოკა, “Snapchat“-მა, რომელსაც საკუთარ ქსელში ტრამპის აქტივობა უკვე შეზღუდული ჰქონდა, პროფილი მისი პრეზიდენტობის ბოლო დღის შემდეგ დაბლოკა – აღნიშნულია ამ თემაზე “nbcnews.com“-ის სტატიაში. ასეა თუ ისე, რამდენად შე-იძლება, გადააჭარბოს მომავალში გიგანტური კომპანიების ძალამ სახელმწიფოე-ბისას – ამაზე ალბათ, დრო გასცემს პასუხს, თუმცა, აშკარად ჩანს, რომ ზოგიერ-თი კორპორაცია ზოგიერთ ქვეყანას ძალით ნამდვილად უთანაბრდება, იქნება ეს ფინანსური შემოსავლები თუ გავლენა საზოგადოებრივ აზრზე. ცხადია, რომ რო-გორც, ერთი მხრივ, ზესახელმწიფოებრივი ორგანოები, ისე, მეორე მხრივ, მსოფ-ლიოში ყველაზე მძლავრი მულტინაციონალური კორპორაციები ერსახელმწიფო-ებს უკვე ღირსეულ კონკურენციას უწევენ [10, 1-9]. ამ მხრივ ერსახელმწიფოთა მხრიდან ტრანსნაციონალური კორპორაციებისადმი დამოკიდებულების არც ისე პასიურ მდგომარეობაში ყოფნის თვალსაჩინო მოვლენა მოხდა გასულ წლებში, როდესაც მსოფლიოში დომინანტური მძლავრი ერსახელმწიფოების მხრიდან გიგანტური მულტინაციონალური კორპორაციების ერთგვარ ჩარჩოებში მოქცევის თვალსაჩინო დეკლარირება იყო 2021 წლის 05 ივნისს ლონდონში გამართული

შეხვედრა დიდი შვიდეულის ქვეყნების ფინანსთა მინისტრებს შორის. ამის თაობაზეც საზოგადოებრივი მაუწყებლის – პირველი არხის 42 პარალელის გადაცემის მკვლევარ-ანალიტიკოსის მათე გაბიცნაშვილის წამყვანობით მომზადებულ შესაბამის ტელესიუჟეტშიც – „ისტორიული „გარიგება“?! – გლობალური გადასახადი კორპორაციებისთვის / „დიდი შვიდეულის“ ქვეყნები შეთანხმდნენ მულტინაციონალური კორპორაციებისთვის გადასახადების გაზრდის შესახებ“. მოყვანილია მთელი ის მიზეზშედეგობრივი გარემოებები, რისთვისაც G7-ის ქვეყნების ფინანსთა მინისტრებმა მსოფლიოს, როგორც თავად უწოდებენ, ე. წ. ისტორიული შეთანხმების შესახებ ამცნეს. ეს ისტორიული შეთანხმება გულისხმობს მულტინაციონალური კორპორაციებისთვის დამატებითი მოგების გადასახადის დაწესებას, საკუთრივ – მულტინაციონალური კორპორაციების ბიზნესსაქმიანობიდან მოგების გადასახადის სახით მეტი თანხების ამოღებას. მინისტრების ერთობლივ კომუნიკეში აღნიშნულია, რომ ტექნოლოგიურმა გიგანტებმა უფრო მეტი გადასახადი უნდა გადაიხადონ იმ ქვეყნებში, სადაც ისინი უშუალოდ საქმიანობენ და ყიდიან თავიანთ პროდუქციას, რათა თავიდან იქნეს აცილებული ტრანსნაციონალური კორპორაციების მიერ გადასახადებისგან თავის არიდების აქამდე კარგად აპრობირებული პრაქტიკა, როდესაც ისინი გაყიდვებს ახორციელებდნენ სხვაგან და მოგების დეკლარირებას ახდენდნენ დაბალი გადასახადების მქონე ქვეყნებში ან საგადასახადო თავშესაფრებში. ამით კი მსოფლიოს ყველაზე მდიდარი ქვეყნები ამბობენ, რომ ტრანსნაციონალურმა კომპანიებმა მოგების გადასახადი უნდა გადაიხადონ იქ, სადაც მათი მოგების წყაროა და არა იქ, სადაც მათი რეგისტრაციის ადგილია, სადაც ისინი აქამდე ცდილობდნენ მოგების გადასახადის დეკლარირებას. 2021 წლის 05 ივნისს დიდი შვიდეულის ქვეყნების ფინანსთა მინისტრების მიერ გამოქვეყნებულ ერთობლივ კომუნიკეში, ასევე აღნიშნულია, რომ უნდა დაწესდეს, როგორც მინიმუმ 15%-იანი გლობალური კორპორატიული გადასახადი. კერძოდ, დიდი შვიდეულის ქვეყნების მიერ მიღწეული შეთანხმება, რომ მეტად დაბეგრონ ტექნოლოგიური გიგანტები შედგება ორი ძირითადი სვეტისაგან: პირველი სვეტი – დაკავშირებულია იმასთან, რომ მულტინაციონალური კორპორაციები, როგორც ავღნიშნეთ, მოგების გადასახადს გადაიხდიან იმ ქვეყნებში, სადაც ამ მოგების

წყაროა, სახელდობრ, სადაც ყიდიან და არა იმ ქვეყნებში, სადაც ისინი აფორმებენ მოგებას. შეთანხმების მეორე სვეტი კი, როგორც კომუნიკეშია აღნიშნული, გულისხმობს – ქვეყნების მხრიდან ვალდებულებას, რომ ისინი დააწესებენ გლობალური კორპორატიული მოგების გადასახადის მინიმუმ 15%-იან დონეს. ამით თავიდან აცილებულ იქნება ქვეყნების ერთმანეთთან კონკურენცია – თუ ვინ უფრო შეეცდება მულტინაციონალური კომპანიების მოზიდვას კორპორატიული მოგების გადასახადის შემცირების გზით. ამ ინიციატივით მდიდარ ქვეყნებს სურთ უპასუხონ თანამედროვე გლობალიზაციიდან მომდინარე გამოწვევას, როდესაც ეროვნული მთავრობები ჩართულნი არიან ე. წ. ფსკერისკენ რბოლაში, როცა ისინი კაპიტალის მოზიდვის სანაცვლოდ იძულებულნი არიან გააუქმონ ბიზნესრეგულაციები, კორპორატიული გადასახადები მულტინაციონალური კორპორაციებისათვის და სხვა ტიპის შეზღუდვები, რათა გაზარდონ მათი ეკონომიკების კორპორატიული კონკურენტუნარიანობა გლობალურ კონკურენციაში. ამრიგად, ვფიქრობთ, მივუახლოვდით იმ წერტილს, რომ დაისვას თემატიკის მთავარი შეკითხვა – რატომ გამოდიან მდიდარი ქვეყნები ახლა ამ წესების შეცვლის ინიციატივით?!... პასუხი მარტივია – პანდემიის საპასუხოდ სახელმწიფოებმა განახორციელეს უზარმაზარი მოცულობის მონეტარული და ფისკალური სტიმული. მთავრობებმა თავიანთი ეკონომიკის დესტაბილიზაციის გასანეიტრალებლად და ერთდროულად მიწოდების და მოთხოვნის შოკით გაჩერებული ეკონომიკის სტიმულირებისთვის უზარმაზარი ვალები აიღეს. ცხადია, ამ საკითხებზე არაერთგზის აღინიშნა, რომ დასავლეთის მდიდარი ქვეყნები, როგორიცაა – აშშ და ევროზონა, უკვე 12 წელია თავიანთი ეკონომიკის უზარმაზარი მოცულობის მონეტარულ სტიმულს ახორციელებენ 2008 წლის ფინანსური კრიზისის შემდეგ. შესაბამისად, მიუხედავად მრავალი ინიციატივისა, მეტად დაებეგრათ მულტინაციონალური კორპორაციები, აქამდე ასეთ დონეზე ამ ინიციატივით გამოსვლა არ მომხდარა. ამისი ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი მიზეზი გახლავთ ის, რომ კოვიდის კრიზისმა დასავლური ეკონომიკისათვის რთული სიტუაცია შექმნა – ერთი მხრივ, ამერიკის შეერთებულ შტატებსა და ევროზონაში უმუშევრობის დონე ჯერ კიდევ მაღალია, ხოლო, მეორე მხრივ, ისინი ბოლო პერიოდში მაღალი ინფლაციური წნეხის საფრთხის წინაშე აღმოჩნდნენ. აშშ-ის

ფედერალური რეზერვი, ისევე როგორც ევროპის ცენტრალური ბანკი 10 წლის მანძილზე ახორციელებდა რბილ მონეტარულ პოლიტიკას, რაზეც მათ ჰქონდათ თითქმის ნულოვანი საპროცენტო განაკვეთების პოლიტიკა. შედეგად ამან აშშ-ში 2020 წლამდე უმუშევრობის 3%-ზე შემცირებაც კი გამოიწვია. ესე იგი, მათ ჰქონდათ სრული დასაქმება, მაგრამ მიუხედავად დიდი მასშტაბის ფულის ბეჭდვის პოლიტიკისა, ინფლაციური წნეხი არ ჰქონდათ. ახლა კი ეს ქვეყნები ინფლაციის წნეხის საფრთხის წინაშე აღმოჩნდნენ მაღალი უმუშევრობის პირობებში. რაც, ბუნებრივია, ზღუდავს ამ ქვეყნების ცენტრალურ ბანკებს და ასევე მთავრობებს, რომ უზარმაზარი ვალების აღებისასას სრულფასოვნად განახორციელონ ეკონომიკური აღდგენისთვის საჭირო სტიმულირების პოლიტიკა. რისთვისაც მათ სჭირდებათ აქტიური ფისკალური პოლიტიკა, როდესაც მთავრობები კრიზისიდან გამოსასვლელად და ბაზრის გამოსაცოცხლებლად ახორციელებენ აქტიურ ჩარევას ეკონომიკაში. ამისათვის მათ სამიზნე არეალში მოექცა ტექნოლოგიური გიგანტები, რომლებიც კარგად აპრობირებული პრაქტიკის მიხედვით მდიდრდებიან მდიდარ ქვეყნებში თავიანთი ბიზნესსაქმიანობით, მაგრამ გადასახადებისგან თავიანთი კორპორატიული მოგების თავის არიდებას ახდენენ იმ ქვეყნებში დეკლარირებით, სადაც საგადასახადო შეღავათებს აწესებენ მთავრობები ან საგადასახადო „ოფშორები“. თუმცა, ამ ახალ ინიციატივას უკვე მრავალი კრიტიკოსიც ჰყავს, და განსაკუთრებით იმ ჯგუფებში, ვინც წლებია ითხოვს კორპორატიული გიგანტებისთვის გლობალური გადასახადების დაწესებას. ამ კრიტიკოსთა რიცხვშია თავად “Oxfam“-იც, რომელიც ასე გამოეხმაურა აღნიშნული ინიციატივის მიღებას: „აბსურდია „დიდი შვიდეულისგან“ იმის მტკიცება, რომ ეს შეთანხმება არის „გაბზარული საგადასახადო რეფორმის სისტემის“ გამოსწორება გლობალური კორპორატიული გადასახადის მინიმალური დონის შექმნით. მსგავსია სწორედ საგადასახადო თავშესაფრების ქვეყნების კორპორატიული მოგების გადასახადის განაკვეთისა, როგორებიცაა – ირლანდია, შვეიცარია და სინგაპური. ისინი იმდენად დაბალ ზღურბლს ადგენენ, რომ მულტინაციონალურ კომპანიებს შეუძლიათ უბრალოდ მარტივად გადააბიჯონ მას. “COVID-19“-ით გამძაფრებული მზარდი უთანასწორობის უფსკრულის შეჩერება და კლიმატის კრიზისის დაძლევა შეუძლებელი იქნება თუ კორპორაციები გააგრძელებენ გადასახადისგან თავის

არიდებას... ეს არ არის სამართლიანი გარიგება“ – განაცხადა “Oxfam“-მა. მულტინაციონალური ფირმები თანამედროვე გლობალიზებული ეკონომიკის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი და ძირითადი საყრდენები არიან, მათ გლობალურ საქმიანობას ჰყავს როგორც აქტიური მომხრეები, ისე აქტიური კრიტიკოსებიც. მულტინაციონალური კომპანიები მრავალი ქვეყნისათვის კაპიტალის მოზიდვისა და პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების წყაროა, მეორე ხედვით კი, ისინი ძალიან აქტიურად არიან ჩართული ღარიბი ქვეყნების ნედლეულისა და ბუნებრივი რესურსების ექსპლუატაციაში. ამ თემატიკის სიღრმისეული ანალიზი მოითხოვს კვლევას იმ გზით, რომ ყურადღება დაეთმოს, ჩვენი მხრივ, ვრცლად – ტრანსნაციონალური კორპორაციების წარმოქმნის ისტორიას და მის ევოლუციას, რათა მათი საქმიანობა გადააზრებულ იქნას სხვადასხვა ეკონომიკური ჩარჩოს ხედვიდან. მაგალითად, ნეოკლასიკური ეკონომიკა როგორ განიხილავს შესატყვის კომპანიებს, როგორ განიხილავს მას ჰეტეროდოქსული ეკონომიკური აზროვნება. სწორედ ამის მიხედვით, მეცნიერული მიდგომით გასიგრძეგანებულ უნდა იქნას, თუ რა როლს თამაშობს მულტინაციონალური კორპორაციული სისტემა გლობალური ეკონომიკის ღირებულებათა ჯაჭვში.[284]

გლობალიზმის საფუძვლებისა და ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაციის ისტორიიდან რელევანტური იქნებოდა გავიხსენოთ XIX საუკუნის ეპოქა, რადგან გლობალიზაციის პროცესი განსაკუთრებულად იკრებს ძალებს XIX საუკუნეში. ეს საუკუნე ხასიათდებოდა გარდაქმნებისა და გეოპოლიტიკურ/ეკონომიკური ტრანსფორმაციული ძვრების არაერთი კასკადის ევოლუციური აგებულების ერთგვარი საჭადრაკო დაფით, რასაც მიუძღვნა კლასიკად აღიარებული მსოფლიო გლობალური წესრიგის ტრანსფორმაციის კვლევის ამსახველი შესანიშნავი პოლიტეკონომიური სამეცნიერო წიგნი „დიდი ტრანსფორმაცია“ ეკონომიკის ისტორიკოსმა კარლ პოლანმა. ნაშრომის პირველ თავში, „ასწლიანი მშვიდობა“, ნათლად ასახავს მოვლენის პოლიტიკურ და ეკონომიკურ საწყისებს და მისი თანმხლები დიდი ტრანსფორმაციის პროცესის პერიპეტიებს, სადაც

[284] “Globalization”, The Human Conzequences / ZYGMUNT BAUMAN, „გლობალიზაცია“ ადამიანის შედეგები / სოციოლოგი – ზიგმუნტ ბაუმანი, დიდი ბრიტანეთი, ოქსფორდი / კემბრიჯი 1998 წელი.

სიღრმისეულად აღწერილია, რომ XIX საუკუნის ცივილიზაცია ოთხ ინსტიტუციას ეყრდნობოდა: პირველი იყო ძალთა ბალანსის სისტემა, რომელმაც მთელი საუკუნის განმავლობაში თავიდან აიცილა ხანგრძლივი და გამანადგურებელი ომი საერთაშორისო ძალებს შორის, მეორე – საერთაშორისო ოქროს სტანდარტი, რომელიც მსოფლიო ეკონომიკის უნიკალურ ორგანიზებას განასახიერებდა, მესამეს წარმოადგენდა თვითრეგულირებადი ბაზარი, რომელმაც იქამდე გაუგონარი მატერიალური კეთილდღეობა შექმნა, მეოთხე საყრდენი კი, იყო ლიბერალური სახელმწიფო. ერთი ტიპის კლასიფიკაციით, ამ ოთხი ინსტიტუციიდან ორი წარმოადგენდა ეკონომიკური, ხოლო ორი – პოლიტიკური ხასიათის მოვლენას. სხვაგვარი კლასიფიკაციით კი, ორი მათგანი ეროვნული და ორიც საერთაშორისო ინსტიტუტი იყო. მათ შორის ურთიერთობა განსაზღვრავდა ჩვენი ცივილიზაციის ისტორიის სახასიათო შტრიხებს [12, 1-3 / 16-24]. აქედან ნათლად ვხედავთ კარლ პოლანის მეცნიერული თეზის „დიდი ტრანსფორმაციის“ ნაშრომისეული თვალსაწიერით – თუ როგორ იკრებდა ძალებს ტრანსფორმირების გზით ეკონომიკური გლობალიზაციის დინება და სულ უფრო ინტერნაციონალიზდებოდა დროთა ცვლის ხანგრძლივ პერიოდში. რამაც საბოლოო ჯამში შექმნა ის ინტერნაციონალური კორპორაციული სურათი, რაც XX-XXI საუკუნეების სახასიათო ტენდენციის სახით გვევლინება ამ მიმართულებით. ხოლო ამის საპირწონედ კი, შექმნილმა გლობალურმა ვითარებამ თვითდაცვის ინსტინქტის პრინციპით ჩაუყარა საფუძველი და განავითარა საზოგადოების მაორგანიზებელი ძალები / ორგანიზაციული წარმონაქმნები საერთაშორისო – გლობალური პროფკავშირული მოძრაობის სახით, რომელთა მეშვეობით საბოლოო ჯამში უთუოდ უნდა დაბადებულიყო კომპრომისული პირდაპირი სოციალური დიალოგის იმგვარი განზომილებანი, როგორსაც ამ დროისათვის უკვე აპრობირებულად წარმოადგენს პირდაპირი მოლაპარაკებების ახალი „გლობალური“ ფორმა. ესე იგი საყოველთაო გლობალიზმის მოვლენის მსოფლიური ბუნებაა ის უმთავრესი განმაპირობებელი ფაქტობრივი გარემოება მის უკიდეგანო მატერიალისტურ განზომილებაში, რისმა ეპოქალურმა დინებამაც შეუქმნა შემდგომში თავისუფალი საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ნოყიერი ნიადაგი ეკონომიკური ინტერნაციონალიზაციის ტენდენციების აქამდე არნახულ

ნაკადს. ამან შედეგად სათავე დაუდო გიგანტური ტრანსნაციონალური კორპორაციების/მულტინაციონალური კომპანიების გაუგონარი გავლენის აღმოცენებას რესურსობრივ მასშტაბებში, რისთვისაც შექმნილმა ვითარებამ სავსებითი ლოგიკურობით მოიტანა საჭიროება მათთან პირდაპირი სოციალური დიალოგის ახალ „გლობალურ“ ფორმატში წარმოების გზების ძიებისა უმაღლესი წარმომადგენლობითობის ძალის მქონე საერთაშორისო – გლობალური პროფკავშირული მოძრაობის მხრიდან... ამრიგად, სულ უფრო და უფრო სოციალური დიალოგი აღიქმება, ერთი მხრივ, სახელმწიფო უნილატერალიზმის და, მეორე მხრივ, „თავისუფალი ბაზრის“ (“laissez-faire”) პოლიტიკის ჯანსაღ და სანდო ალტერნატივად. ხოლო გლობალიზმის ეპოქით მოტანილი მულტინაციონალური კორპორატოკრატიის უკიდეგანო თვალსაწიერით დაბადებულ გამოწვევებს კი, რეალურად დროშიც და სივრცეშიც სჭირდება ქმედითი და საპირწონე პასუხები თავისი არსით იმგვარი სოციალური ხასიათის მექანიზმების შექმნით. ამგვარად, უკანასკნელი წლებია გვევლინება – სოციალური დიალოგის სხვადასხვა ფორმებს, ტიპებსა და დონეებს შორის არსებული ახალი გამორჩეული „გლობალური“ ფორმა, რითაც პირდაპირი დიალოგი წარმოებს მულტინაციონალურ კომპანიებსა და გლობალურ პროფკავშირებს შორის – შესაბამისი სავაჭრო შეთანხმებებისა და სხვა შემათანხმებელი ხასიათის დოკუმენტების გაფორმების გზით. ამისი მიღწევაც შეუძლებელი იქნებოდა შექმნილი მდგომარეობის გათვალისწინებით, რომ არა სწორედაც საყოველთაო სოლიდარობის ფუნდამენტური გამოვლენის განუმეორებელი მაგალითის მიმცემი – უკვე უკანასკნელი საუკუნეების განმავლობაში განვითარებული გლობალიზაციის პროცესის ხელის შეწყობით მსოფლიო ასპარეზზე საერთაშორისო გლობალური მნიშვნელობის მქონე სხვადასხვა სფეროში მოქმედი ჰოფმანის აზრისეულად თქმული არასახელმწიფო ინსტიტუციების სრულიად დამოუკიდებელი თვითორგანიზებით შექმნა / ჩამოყალიბება. აი როგორიცაა, გარდა ვერტიკალურისა, ჰორიზონტალურ განზომილებაში მსოფლიოში დარგობრივ დონეზე დარგობრივი ფროფკავშირების ერთგვაროვნების პრინციპით შერწყმული საერთაშორისო ხასიათის პროფკავშირული ინსტიტუციური სიმბიოზი, რომელსაც გლობალური პროფკავშირები ეწოდება, არის

საერთაშორისო პროფკავშირული ორგანიზაცია და იქ დარგობრივი ნიშნით გაწევრიანებულია მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის ეროვნული პროფკავშირების დარგობრივი მიმართულებით არსებული პროფკავშირები. მათ არსებითი ზრდა და განვითარება განიცადეს შრომის სამყაროს ევოლუციის ფონზე ამ ასწლეულების მანძილზე გლობალიზაციის ხუთივე შინაარსობრივი – ინტერნაციონალიზაციის, ლიბერალიზაციის, უნივერსალიზაციის, დასავლური ცივილიზაციის როლისა და კულტურის გაბატონების (ვესტერნიზაციის), დეტერიტორიზაციის ნიშნების დატვირთვის გათვალისწინებით, როგორც წევრთა რაოდენობრივი, ისე სტრუქტურული დახვეწისა და დარგთა სახეობების რიცხვობრივი სრულყოფის კუთხით. ამან უბიძგა მას გლობალიზაციის არსით დაეწყო ძიება პირდაპირი ურთიერთმოლაპარაკებების გზებისა ტრანსნაციონალურ კორპორაციებთან / კომპანიებთან, რათა მათთან დიალოგით მისი მონაწილეობა თავისი მასშტაბურობიდან გამომდინარე იგრძნობოდეს ცხოვრების ყველა სფეროში.[285] ამ მიმართებით სოციალური დიალოგის აგების რთული ამოცანა მდგომარეობს იმაში, რომ გლობალურ პროფკავშირებს თავისი ადგილი აქვს და დინამიკურად იმკვიდრებს მსოფლიო საზოგადოებრიობაში. ეს არ ნიშნავს მარტო მუშაკთა მოთხოვნების წამოყენებისათვის ბრძოლას, არამედ იგი გამოხატავს თავის პოზიციას პოლიტიკურ, ეკონომიკურ და სოციალურ არჩევანთან დაკავშირებით, ამით კი განსაზღვრავს იმ საზოგადოების მომავალ განვითარებას, რომელშიც ისინი ცხოვრობენ. სწორედ ამიტომ ხდება, რომ უმრავლეს ქვეყანაში პროფკავშირები ერთიანდება ერთ ან რამდენიმე დარგთაშორის კონფედერაციაში. იგი საქვეყნოდ აცხადებს თავის პოზიციებს იმ საკითხებზე, რომლებითაც დაინტერესებულია საერთოდ მოსახლეობა და ისინიც თანაბრად მონაწილეობენ დიალოგში დამქირავებლებსა და მთავრობის წარმომადგენლებთან. სოციალური დიალოგის სამკუთხედია ის, რაც პროფკავშირებს ხელში აძლევს – ინფორმაციის გაცვლის, კონსულტაციებისა და მოლაპარაკებების წარმართვის მოქნილ ინსტრუმენტებს. რის საფუძველზეც: იქმნება ღირსეული სამუშაოს, ინკლუზიური განვითარებისა

[285] სასწავლო სახელმძღვანელო წიგნი – გლობალური გეოგრაფია, ავტორები – ზურაბ დავითაშვილი, ნოდარ ელიზბარაშვილი, თავი I – „გლობალიზაცია“, 1.1. „გლობალიზაციის ცნება / გლობალიზაციის ინდექსი“ (გლობალიზაციის არსი და ნიშნები, გლოკალიზაცია), თბილისი 2012;

და სოციალური სამართლიანობის მისაღწევი უმნიშვნელოვანესი ინსტრუმენტი, ხდება კარგი მართველობის ჩამოყალიბების ხელშეწყობა, შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს ისეთ სფეროებში როგორიცაა - სოციალური უზრუნველყოფა, შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის საერთაშორისო სტანდარტების პოპულარიზაცია, დასაქმების არასტანდარტული ფორმები, გენდერული თანასწორობა, გადასვლა ეკოლოგიურად სუფთა ეკონომიკურ მოდელზე. ამგვარ მუშაობას ბევრ სახელმწიფოში წარმატებული შედეგი მოაქვს; კეთილდღეობა, საწარმოო და სოციალურ სფეროებში მშვიდობის გარკვეული დონე, ხალხისა და საზოგადოების სერიოზული სარგებელი. ალტერნატიული მეთოდების არაეფექტურობით – გლობალურ ეკონომიკაში ანტაგონისტური ინდუსტრიული (შრომითი) ურთიერთობები არ წარმოშობს გრძელვადიან ეკონომიკურ და სოციალურ სარგებელს. წარმატებულ სოციალურ დიალოგს პოტენციურად შეუძლია მოიტანოს სერიოზული სოციალური და ეკონომიკური საკითხების მოგვარება და სოციალური სამართლიანობისა და ინდუსტრიულ (შრომითი) სფეროში მშვიდობისა და სტაბილურობის გაძლიერება; სოციალური დიალოგის პროცესში გაუგებრობები მინიმუმამდე დადის და ამიტომაც დაძაბულობის მართვა მარტივდება; სოციალური დიალოგი სოციალური კონფლიქტების მედიაციაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს და ასევე განსხვავებულ ეკონომიკურ და სოციალურ ინტერესებს შორის კომპრომისებს აყალიბებს.[286]

ვფიქრობთ, რომ თანამდროვე მეცნიერების შორსმჭვრეტელი თვალსაწიერი ინტუიტიური მყისიერებით უნდა პასუხობდეს მისი სრულფასოვანი ანალიზით სამყაროს ახალ გლობალურ გამოწვევებს. სწორედ ამიტომ წინამდებარე სტატიის საბოლოო რეზიუმირების მიზნით ხაზი უნდა გაესვას მკითხველისთვის იმ ნიშანდობლივ ფაქტს, რომ თანამედროვე საზოგადოებაში მიმდინარე ღრმა სოციალურ-ეკონომიკური, პოლიტიკური და კულტურული პროცესების ერთობლიობამ წარმოშვა დღევანდელ მსოფლიოში გლობალიზმის პროცესი

[286] საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანება / საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანების თავმჯდომარის მოადგილე – რაისა ლიპარტელიანი, გეგმა / სახელმძღვანელო / პრეზენტაცია „სოციალური დიალოგი“ / „ყოვლისმომცველი შრომის ბაზარი საქართველოში სამუშაო ადგილების შესაქმნელად“, პროფკავშირების ქართულ-ავსტრიული სკოლა, თბილისი 2020.

განვითარების იმ დინამიკით, როგორადაც გვევლინება დღესდღეობით, როგორც თავისი ნეგატიური, ისე პოზიტიური შედეგებით. ამ მხრივ, თუნდაც იმ შემთხვევის მცირედი აღწერაც კი კმარა, რაც შეიქმნა ამ სტატიის დაწერამდე გასული რამდენიმეწლიანი დროის წინ პლანეტის ხუთ კონტინენტზე "COVID-19" შტამის კორონა ვირუსის გავრცელების გამო. რომელმაც დედამიწის აღებული პაუზის, ტრანსნაციონალური და ეროვნული ეკონომიკის, ერთი მეორის მიყოლებით დომინოს პრინციპით რეცესიული ჩამოშლისა და გლობალური პოლიტიკური წესრიგის იმ პერიოდისეული მორყეული უძლურების ფონზე, თვალნათლივ დაგვანახა ადამიანთა მოდგმისათვის შექმნილი ყოფნა-არყოფნის ამ ეგზისტენციალური ვირუსული საფრთხის შედეგად გამოვლენილი გლობალიზაციის სისტემური საყოველთაოობის მსახვრალი ხელის სიმყიფე. და რაოდენ სამწუხაროდაც არ უნდა ჟღერდეს, მაგრამ ობიექტური თვალი მოითხოვს, ითქვას მისი პოზიტიურობის მრავალგვარობაც, რითაც ფაქტობრივად სულ რამდენიმე კვირაში ჯაჭვური რეაქციით იმდროინდელმა დამდგარმა სავალალო ვითარებამ ასახვა ჰპოვა რეალურად ცხოვრების ყველა სფეროზე. რადგან სამყაროში შექმნილი ეს რეალური მდგომარეობაც თვალნათლივ გვაჩვენებს იმას, რომ სოციალურ-ეკონომიკურ-კულტურულ-პოლიტიკურ მიმართულებათა მრავალი კასკადი უკვე ჩაყენებული იყო ერთმანეთისაგან ანალიტიკური უსაფრთხოებრივი კომპონენტური დაზღვევის გარეშე ერთგვარი გლობალური სვლისა და განვითარების იმდაგვარ ფერხულში, რომ არ დარჩენილიყო ერთი მეორისგან დამოუკიდებლობის მისხალი ავტონომიურობის ნასახი გარემოებები. ახლა უკვე სულ სხვა ერთფეროვან დეგრადირებულ უფსკრულში აღმოჩნდებოდა კაცობრიობა, რადგან მაშინ ამდაგვარი სავალალო აპოკალიფსური ვითარება სუფევდა. ეს შეძენილი გამოცდილება აუცილებლივ დამაფიქრებელი იქნება მრავალი პასუხისმგებლიანი კომპეტენტური ჰეგემონური ტიპის ინსტიტუციისათვის და ე. წ. „მმართველი ელიტებისთვის". აშკარაა, რომ მსოფლიო უკვე იცვლება და კიდევ უფრო მეტად შეიცვლება ამ ვირუსის გადალახვის შემდეგ. ამ მოვლენას ექნება, და შეიძლება ისიც ითქვას, რომ უკვე აქვს ფაქტობრივად XX საუკუნეში წარმოებული მეორე მსოფლიო ომის შემდგომი პერიოდის ძალისა და დეტონაციის ანალოგიის მქონე ერთგვარი ორთქლის გამოშვების პრინციპის

მსგავსი ეფექტი მსოფლიო საზოგადოებრიობისათვის. მაგალითად თუნდაც იმის დასახელება შეიძლება, რომ გლობალური კონკურენტული ჰეგემონური ძალები უკვე აქტიურად მიილტვიან მრავალგვარი მექანიზმით მსოფლიოში მრავალპოლუსიანი მდგომარეობის შექმნისკენ. ვინაიდან გაცხოველებულია მათი ნება-სურვილი / ინტერესი ერთპოლუსიანი ჰეგემონური სისტემის ერთხელ და სამუდამოდ დამსხვრევისა, მათ შორის გაჩაღებული კონფლიქტების / ომების წარმოების გზითაც. ხოლო მაშინდელი და დღეს არსებული დამდგარი სავალალო შედეგები გარკვეული სახეცვლილი კორექტივებით ყველა შემთხვევაში გამოუმუშავებს ბუნებრივად განსხვავებულ იმუნიტეტს გლობალიზაციის ყოვლისმომცველ ტრანსნაციონალურ დინებას, მათ შორის გლობალური მოთამაშეების მხრივ, ამ პროცესისათვის ბიძგის მიცემითაც, რათა ახალი ძალებით განვითარდეს და გადაეწყოს მსოფლიო ნოვაციური გლობალურ წესრიგში მოქცევის განმეორებითი მცდელობით. ეს კი გარდაუვლად ასე იქნება, რადგან სხვაგვარად უკვე შეუძლებელია – გლობალიზმს მისი მსოფლიოს დინამიკურად ტრანსფორმირებადი ყოვლისმომცველი ინტერნაციონალური ბუნება მოთხოვს და უკარნახებს ამას. შეიძლება წინსწრებით განვჭვრიტოთ, რომ ეს ტალღა იქნება სულ სხვაგვარი და აქამდე გამოუცდელი ინსტრუმენტალიზაციის მექანიზმებით აღჭურვილი. დღეს შექმნილი სიტუაციის სირთულე მნიშვნელოვან ზიანს მოუტანს აგრეთვე საერთაშორისო – გლობალურ პროფკავშირულ მოძრაობას, ვინაიდან დიდი დარტყმის წინაშე დადგა და შემდგომშიც დადგება მთელი შრომის სამყარო. სამყაროს კი, ყველაფრის შესაძლო დასრულების შემდგომ უსათუოდ უკვე არსებული თუ ახალი მძიმე გამოწვევებისთვის მოუწევს სათანადოდ მომზადება, როგორ გამოწვევებადაც დღესდღეობით გვევლინება და შეიძლება მოგვევლინოს მომავლის პერსპექტივაში – მსოფლიო პროფკავშირული მოძრაობის საერთაშორისო სოლიდარობის აუცილებლობა და ამის მიხედვით საერთაშორისო ბაზისის უზრუნველყოფა სამართლიანი და სტაბილური სოციო-ეკონომიკური გლობალიზაციისთვის / შრომის ძალის მიგრაციული პროცესის ეკოსისტემის შემსუბუქება კლიმატის გლობალური ცვლილებების ფონზე და საერთაშორისო პროფკავშირული მოძრაობის ქმედითი როლის უზრუნველყოფა მიმდინარე პროცესებში / გენდერული ვითარების გაჯანსაღება მსოფლიო პროფკავშირულ

მოძრაობაში შრომის სამყაროს ევოლუციის ფონზე / ციფრული ინდუსტრიული რევოლუციის შედეგად მიღებული ხელოვნური ინტელექტის გავლენის პოზიტიური მიმართვა შრომის სამყაროზე / ეპიდემიური – პანდემიური ვითარებების შედეგად წარმოქმნილი სავალალო შედეგების პრევენციული გათვალისწინება-ანალიზი / არაფორმალური ეკონომიკის გავლენის ქმედითი იდენტიფიცირება შრომის ბაზარზე და ამ მიმართულებით საერთაშორისო – გლობალური პროფკავშირული მოძრაობის გამოწვევების გრადირება / პროფკავშირების მოდერნიზაციის იდეის აქტიური იმპლემენტაცია, როგორც ობიექტური აუცილებლობა / პროფკავშირული მოძრაობის როლის ცხადი გამოკვეთა ახალგაზრდებისთვის შრომითი გარემოს გაუმჯობესების ქმედით საქმეში და ა. შ... რათა საერთაშორისო – გლობალური პროფკავშირული მოძრაობა მოერგოს იმ რეალიებს, რაც უთუოდ დადგება გლობალიზმის გარდამქმნელ პირობებში. ასე რომ ყოველივე ზემოთ თქმულიდან გამომდინარე ნიშანდობლივია ხაზი გაესვას იმ სოციალური ხასიათის მეცნიერულ თვალსაზრიზსაც, რომ გლობალიზმისადმი შეპირისპირება, თუკი სოციალური მეცნიერებების კრიტიკული პერსპექტივიდან მისი არსის კრიტიკული გააზრებით შევხედავთ, არავითარ შემთხვევაში არ უნდა იქნეს გაგებული, როგორც სოციალური აზროვნების ინტერნაციონალიზაციის უარყოფა. პირიქით, გლობალიზაციის თანამედროვე კრიტიკა, მეტადრე გამომდინარე კრიტიკული სოციალური თეორიის პერსპექტივიდან, უპირველესად ემსახურება იმას, რომ გლობალიზაციის დღევანდელი ფორმის მანკიერებანი ჩანაცვლებულ იქნას სოციალური აზროვნების ინტერნაციონალიზაციის ფორმით, რომელიც საბოლოო ჯამში იქნება აგებული გარკვეულ იდეალებსა და სოციალურად მდგრად ღირებულებებზე. ეს არ იმოქმედებს მხოლოდ მცირე ჯგუფებისადმი/გაბატონებული კლასებისადმი, არამედ იმუშავებს და იქნება ზოგად საკაცობრიო ინტერესებისადმი მიმართული მსოფლიოს თანასწორი სამართლიანი სოციალური სისტემის მდგრადი ტრანსფორმირების გზის უზრუნველყოფისათვის...

გამოყენებული ლიტერატურა

1. “Globalization” The Human Conzequences / ZYGMUNT BAUMAN, „გლობალიზაცია“ ადამიანის შედეგები / სოციოლოგი – ზიგმუნტ ბაუმანი, დიდი ბრიტანეთი, ოქსფორდი / კემბრიჯი 1998 წ.;
2. AIInews.ge – „ზოგიერთი კორპორაცია ზოგ ქვეყანას უკვე უთანაბრდება, როგორც შემოსავლებით, ისე საზოგადოებრივ აზრზე გავლენით – როგორ შეიძლება შეიცვალოს მსოფლიო წესრიგი?“, რუბრიკა – მსოფლიო 22.01.2021 წ. / 10:14, https://www.allnews.ge/msoplio/_166153-zogierti-korporacia-rig-kveqnebs-ukve-utanabrdeba-rogorc-shemosavlebit-ise-sazogadoebriv-azrze-gavlenit-rogor-sheizleba-sheicvalos-msoplio-cesrigi/.
3. Globalizations, 1945-2011 / Volume 4: / The Sources of Social Power / MICHAEL MANN, „გლობალიზაცია“ სოციალური ძალაუფლების წყაროები / სოციოლოგი – მაიკლ მანი, კალიფორნიის უნივერსიტეტი / კემბრიჯი, 2013 წ.;
4. აღმოსავლეთ ევროპის მრავალპარტიული დემოკრატიის ცენტრი (“EECMD“), – პოლიტიკა და დემოკრატია, გამომცემლობა „ინტელექტი“, თბილისი, 2020 წ.;
5. სასწავლო სახელმძღვანელო წიგნი – გლობალური გეოგრაფია, ავტორები – ზურაბ დავითაშვილი, ნოდარ ელიზბარაშვილი, თავი I – „გლობალიზაცია“ 1.1. „გლობალიზაციის ცნება / გლობალიზაციის ინდექსი“ (გლობალიზაციის არსი და ნიშნები, გლოკალიზაცია), თბილისი, 2012 წ.;
6. საქართველოს პირველი არხი 1TV.GE / 42° პარალელი / საზოგადოებრივი მაუწყებელი / რუბრიკა – დისკურსი & ინტერპრეტაცია /„გლობალიზაციის ექსპოზიცია“ – რუბრიკაში საუბარია გლობალიზაციის რაობაზე, როგორც სოციალური პროცესის, მდგომარეობისა და ეპოქის შესახებ, გადაცემა 42° პარალელის ანალიტიკოსი – მკვლევარი ბაქარ ბერეკაშვილი, თბილისი 28.10.2020 წ. https://youtu.be/8UKz_ohf7Ao?si=jM-n7EavUYyy59d3;
7. საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანება / საქართველოს მეტალურგიული, სამთო და ქიმიური მრეწველობის მუშაკთა პროფესიული კავშირი, საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანების თავმჯდომარის მოადგილე – საქართველოს მეტალურგიული, სამთო და ქიმიური მრეწველობის მუშაკთა პროფესიული კავშირის პრეზიდენტი თამაზ

დოლაბერიძე, გეგმა/სახელმძღვანელო/პრეზენტაცია „გლობალიზაცია“, პროფკავშირების სასწავლო ცენტრი, ქობულეთი 2016 წ.;

8. საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანება / საქართველოს პროფესიული კავშირების გაერთიანების თავმჯდომარის მოადგილე – რაისა ლიპარტელიანი, გეგმა / სახელმძღვანელო / პრეზენტაცია „სოციალური დიალოგი“ / „ყოვლისმომცველი შრომის ბაზარი საქართველოში სამუშაო ადგილების შესაქმნელად“, პროფკავშირების ქართულ-ავსტრიული სკოლა, თბილისი 2020 წ.;
9. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის სამართლისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფაკულტეტის კულტუროლოგიის სამეცნიერო კვლევითი ცენტრი, წიგნი – საერთაშორისო ურთიერთობები და საქართველო, თავი „გლობალიზაცია და ეროვნული ფენომენი“, გამომცემლობა „იურისტების სამყარო“, თბილისი, 2018 წ.;
10. სოციალურ მეცნიერებათა ცენტრი, წიგნი – საერთაშორისო ურთიერთობების თეორია (სოციალურ მეცნიერებათა სერია – სალექციო კურსი), ლექცია XIII „გლობალიზაცია“, თბილისი, 2006 წ.;